JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER
5 päivänä maaliskuuta 2009 [1]

I Johdanto

1. Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nro 5 de San Javier (Espanja) on lähettänyt yhteisöjen tuomioistuimelle kaksi ennakkoratkaisukysymystä, jotka koskevat oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa annetun asetuksen (EY) N:o 1348/2000 [2] tulkintaa. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin on epävarma siitä, miten kyseisessä asetuksessa mainittu ”muiden asiakirjojen” käsite määritellään yhteisössä. Tämä kysymys heräsi, kun San Javierin tuomioistuimeen toimitettiin notaarin välityksellä joukko yksityisiä kirjeitä tiedoksiannettavaksi Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

2. Yhteisöjen tuomioistuimella on tällä kertaa tilaisuus lausua useista merkittävistä ja vaihtelevista oikeudellisista kiistakysymyksistä. Sen on ensinnäkin päätettävä, voidaanko asia ottaa tutkittavaksi, sillä ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin väittää olevansa EY 68 artiklassa tarkoitettu tuomioistuin, jonka päätöksiin ei saa hakea muutosta, kun taas komissio kiistää tämän kriteerin täyttymisen. Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin joutuu ilman mitään ennakkotapauksia ratkaisemaan, voidaanko asiassa Lyckeskog [3] vahvistettua oikeuskäytäntöä soveltaa viimeisen oikeusasteen tuomioistuimen käsitteeseen. Jos todetaan, että ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin toimii viimeisenä oikeusasteena, on vielä selvitettävä, onko ennakkoratkaisukysymyksen esittäminen tässä tapauksessa asianmukaista. Ei nimittäin ole varmaa, onko kyseessä varsinainen oikeusriita silloin, kun asia koskee muiden kuin oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksiantoa ilman, että tiedoksiannosta on päätetty oikeudenkäynnissä. Sen selvittämiseksi on tarkasteltava asiassa Job Centre [4] vahvistettua oikeuskäytäntöä ja sovellettava sitä nyt esillä olevan asian olosuhteisiin. Kolmanneksi pääasian aihe on sikälikin varsin kiinnostava, että se antaa tilaisuuden tuoda selvyyttä yhteen asetuksen (EY) N:o 1348/2000 tulkinnanvaraisimmista näkökohdista, nimittäin ”muiden kuin oikeudenkäyntiasiakirjojen” käsitteeseen.

II Tosiseikat

3. Roda Golf & Beach Resort S.L. -niminen yritys (jäljempänä Roda Golf), jolla on koti-

1 – Alkuperäinen kieli: espanja.
2 – 29.5.2000 annettu asetus (EYVL L 160, s. 37).
3 – Asia C-99/00, Lyckeskog, tuomio 4.6.2002 (Kok., s. I-4839).
4 – Asia C-111/94, Job Centre, tuomio 19.10.1995 (Kok., s. I-3361).

paikka San Javierissa, toimitti notaarille 23.10.2007 ilmoitus- ja vaatimusasiakirjan, jossa se vaati asetuksen (EY) N:o 1348/2000 nojalla 16 kirjeen tiedoksiantamista Juzgados de Primera Instancia e Instrucción de San Javierin kirjaamon välityksellä eri vastaanottajille Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

4. Kirjeet sisälsivät ilmoituksen sen kunkin vastaanottajan kanssa tekemän kiinteistön kauppasopimuksen purkamisesta.

5. Notaari toimitti 2.11.2007 tiedoksiantovaatimusta koskevan notaarin todistuksen sekä 16 alkuperäistä kirjettä henkilökohtaisesti kyseisen tuomioistuimen kirjaamoon.

6. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen kirjaaja hylkäsi tiedoksiantovaatimuksen 29.11.2007 tekemällään prosessia koskevalla päätöksellä. Hän totesi, että asetuksessa (EY) N:o 1348/2000 velvoitetaan antamaan muita kuin oikeudenkäyntiasiakirjoja tiedoksi ainoastaan siinä tapauksessa, että tiedoksiannosta on päätetty kyseisessä tuomioistuimessa vireille pannussa oikeudenkäynnissä, mitä tässä tapauksessa ei ollut tehty. Näin ollen hän katsoi, että koska Roda Golfin vaatimus ei kuulunut asetuksen soveltamisalaan, sitä ei voitu hyväksyä.

7. Roda Golf teki 13.12.2007 tästä toimesta oikaisuvaatimuksen Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nro 5 de San Javierille siviiliprosessilain (Ley de Enjuiciamiento Civil) 224 §:n nojalla. Kyseinen tuomioistuin oli kuitenkin epävarma asetuksen (EY) N:o 1348/2000 tulkinnasta, jonka se katsoi vaikuttavan olennaisesti Roda Golfin tekemän oikaisuvaatimuksen ratkaisemiseen. Näin ollen se lykkäsi pääasian käsittelyä ja esitti yhteisöjen tuomioistuimelle EY 68 artiklan, luettuna yhdessä EY 234 artiklan kanssa, nojalla ennakkoratkaisupyynnön.

III Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Yhteisön oikeussäännöt*

8. EY:n perustamissopimuksen IV osastossa annetaan toimielimille valtuudet harjoittaa henkilöiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyvää politiikkaa. Tämän ennakkoratkaisuasian kannalta ovat merkityksellisiä erityisesti seuraavat määräykset:

”65 artikla

Toimenpiteitä, jotka koskevat oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa, joiden vaikutukset ulottuvat rajojen yli, ja joita toteutetaan 67 artiklan mukaisesti ja siinä määrin kuin ne ovat tarpeen sisämarkki-

noiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi, ovat:

a) seuraavilla aloilla tapahtuva kehittäminen ja yksinkertaistaminen:

– oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiantoa valtiosta toiseen koskeva järjestelmä,

– –.

68 artikla

1. Tähän osastoon sovelletaan 234 artiklaa seuraavissa tilanteissa ja seuraavin edellytyksin: jos tämän osaston tulkintaan tai yhteisön toimielinten tähän osastoon perustuvien säädösten pätevyyteen ja tulkintaan liittyvä kysymys tulee esille sellaisen kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, tämän tuomioistuimen, jos se katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen, on pyydettävä yhteisöjen tuomioistuinta ratkaisemaan asia.

– –.”

9. Asetuksella (EY) N:o 1348/2000 säädetään oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa.[5] Nyt esillä olevan asian tulkinnassa on hyötyä kyseisen asetuksen johdanto-osan toisesta ja kuudennesta perustelukappaleesta, joiden mukaan ”sisämarkkinoiden moitteeton toiminta edellyttää siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa jäsenvaltioiden välillä lähetettävien oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannon parantamista ja nopeuttamista”. Yksityisoikeudellisia asioita koskevien tuomioistuinmenettelyjen tehokkuus ja nopeus puolestaan edellyttää, että oikeudenkäynti- ja muita asiakirjoja voidaan lähettää ”suoraan jäsenvaltioiden nimeämien paikallisten yksiköiden välillä”.

10. Vaikka asetus (EY) N:o 1348/2000 koskee myös muita kuin oikeudenkäyntiasiakirjoja, siinä ei kuitenkaan anneta mitään määritelmää näistä asiakirjoista eikä säädetä erikseen niiden tiedoksiantoa koskevista järjestelyistä. Asetuksessa on vain yksi niitä koskeva säännös, nimittäin 16 artikla, jossa säädetään seuraavaa:

”Muut kuin oikeudenkäyntiin liittyvät oikeudelliset asiakirjat voidaan lähettää tiedoksian-

5 – Asetus (EY) N:o 1348/2000 on sittemmin kumottu ja korvattu oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa 13.11.2007 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1393/2007 (EUVL L 324, s. 79). Uuteen säädökseen sisältyvillä muutoksilla ei kuitenkaan ole merkitystä tämän ennakkoratkaisukysymyksen kannalta.

tamista varten toiseen jäsenvaltioon tämän asetuksen säännösten mukaisesti”.

11. Asetuksen (EY) N:o 1348/2000 17 artiklan b kohdan mukaisesti komissio teki 25.9.2001 päätöksen [6] vastaanottavia viranomaisia koskevat tiedot sisältävän käsikirjan ja asetuksen mukaisesti tiedoksiannettavissa olevia asiakirjoja koskevan luettelon laatimisesta. Luettelo tiedoksiannettavissa olevista asiakirjoista on päätöksen liitteessä II, mutta se ei ole tyhjentävä, vaan sillä on ainoastaan ohjeellinen arvo. Sen Espanjaa koskevassa kohdassa mainitaan, että ”tiedoksiannettavissa olevilla muilla kuin oikeudenkäyntiasiakirjoilla tarkoitetaan sellaisia asiakirjoja, joilla ei ole yhteyttä oikeudenkäyntiin ja jotka ovat peräisin sellaisilta muilta viranomaisilta, joilla on Espanjan lain mukaan toimivalta antaa asiakirjoja tiedoksi”.

B *Kansalliset oikeussäännöt*

12. Tuomioistuinten kirjaajien toteuttamiin prosessinjohtotoimiin sovellettavasta siviilioikeudellisesta järjestelmästä säädetään 7.1.2000 annetun siviiliprosessilain (Ley de Enjuiciamiento Civil) 1/2000 [7] 223 ja 224 §:ssä:

”223 §. Prosessia koskevat päätökset

1. Tuomioistuimen kirjaajan tehtävänä on tehdä päätöksiä, joilla oikeudenkäyntimenettely järjestetään laissa säädetyllä tavalla.

2. Prosessia koskevissa päätöksissä on mainittava ainoastaan päätösosa sekä päätöksen tehneen kirjaajan nimi, päiväys ja allekirjoitus.

224 §. Prosessia koskevien päätösten valvonta

1. Prosessia koskeva päätös on mitätön, jos se koskee sellaista kysymystä, joka lain mukaan on ratkaistava tuomioistuimen määräyksellä, päätöksellä tai tuomiolla.

2. Muissa kuin edellisessä momentissa tarkoitetuissa tapauksissa kirjaajan tekemä prosessia koskeva päätös voidaan siitä

6 – Komission päätös 2001/781/EY vastaanottavia viranomaisia koskevat tiedot sisältävän käsikirjan ja tiedoksiannettavissa olevia asiakirjoja koskevan luettelon laatimisesta oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1348/2000 mukaisesti (EYVL L 298, s. 1). Tätä säädöstä on muutettu kahteen otteeseen, ensin 3.4.2002 tehdyllä komission päätöksellä 2002/350/EY (EYVL L 125, s. 1) ja sen jälkeen 16.7.2007 tehdyllä komission päätöksellä 2007/500/EY (EUVL L 185, s. 24), mutta kumpikaan niistä ei vaikuta nyt esillä olevaan asiaan.

7 – BOE nro 7, 8.1.2007.

vahinkoa kärsineen osapuolen vaatimuksesta todeta mitättömäksi myös silloin, kun se on jonkin oikeussäännön vastainen tai kun se koskee jotakin sellaista kysymystä, joka tämän lain säännösten nojalla on ratkaistava tuomioistuimessa.

3. Edellisessä momentissa tarkoitettu vaatimus on tehtävä ja ratkaistava samoin edellytyksin kuin oikaisuvaatimus."

13. Siviiliprosessilain 224 §:n 3 momentin nimenomaisen säännöksen mukaan prosessinjohtotoimiin saadaan hakea oikaisua siviiliprosessisäännösten mukaisella valituksella. Tavallisesti tätä muutoksenhakukeinoa käytetään haettaessa muutosta tuomioistuimen määräyksiin ja päätöksiin, ja sitä koskevat säännöt määritellään tyhjentävästi siviiliprosessilain 451–454 §:ssä seuraavasti:

"451 §. Valituskelpoiset päätökset. Muutoksenhaun lykkäävän vaikutuksen puuttuminen.

Lainvoimaa vailla oleviin siviilituomioistuinten määräyksiin ja päätöksiin saadaan valittamalla hakea oikaisua samassa tuomioistuimessa, joka antoi oikaisuvaatimuksen kohteena olevan päätöksen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asiassa annettavan ratkaisun täytäntöönpanoa toisessa tuomioistuimessa.

452 §. Määräaika, muotovaatimukset ja tutkimatta jättäminen

Oikaisuvaatimus on tehtävä viiden päivän kuluessa päätöksen tekemisestä, ja siinä on mainittava, minkälainen virhe päätöksessä on vaatimuksen tekijän mukaan tapahtunut.

Jos nämä edellytykset eivät täyty, oikaisuvaatimus jätetään tutkimatta tuomioistuimen määräyksellä, eikä siihen enää saada hakea muutosta.

453 §. Vastapuolen kuuleminen ja ratkaisun antaminen

1. Jos oikaisuvaatimus otetaan tutkittavaksi, muille asianosaisille asetetaan viiden päivän määräaika, jonka kuluessa he voivat halutessaan esittää vastavaatimuksen.

2. Vastavaatimukselle asetetun määräajan päättymisen jälkeen oikaisuvaatimus ratkaistaan ilman muita muodollisuuksia viiden päivän kuluessa annettavalla päätöksellä riippumatta siitä, ovatko asianosaiset toimittaneet tuomioistuimelle kirjelmiä.

454 §. Muutoksenhakuoikeuden puuttuminen oikaisuvaatimuksesta tehtyyn päätökseen

Lukuun ottamatta niitä tapauksia, joissa valittaminen on mahdollista, oikaisuvaatimuksesta tehtyyn päätökseen ei saada hakea muutosta, mutta tämä ei estä oikaisuvaatimuksen kohteena olevan kysymyksen käsittelemistä lopullista ratkaisua koskevan mahdollisen muutoksenhaun yhteydessä."

14. Siviiliprosessilain 455 §:n mukaan Juzgados de Primera Instancian päätöksiin saadaan hakea muutosta, jos päätös on "lopullinen" tai "jos laissa nimenomaisesti niin säädetään".

15. Siviiliprosessilain 207 §:n mukaan "lopullisilla päätöksillä tarkoitetaan päätöksiä, joilla asian käsittely ensimmäisessä oikeusasteessa päätetään ja joilla ensimmäisessä asteessa nostettu kanne ratkaistaan".

16. Notaarin vahvistettavia asiakirjoja koskevat säännökset määritellään vuoden 1944 notaariasetuksessa,[8] jota on muutettu useaan kertaan. Ilmoitus- ja vaatimusasiakirjoja koskevat säännöt vahvistetaan asetuksen 202–206 §:ssä seuraavasti:

"202 §

Ilmoitusasiakirja on asiakirja, jolla notaarin vahvistusta edellyttävä ilmoitus tai päätös annetaan tiedoksi vastaanottajalle, ja vaatimusasiakirjalla tarkoitetaan asiakirjaa, jolla vastaanottajaa vaaditaan menettelemään tietyllä tavalla.

Notaari voi harkintansa mukaan ja jollei asiaa koskevista säännöksistä muuta johdu, toimittaa nämä ilmoitukset ja vaatimukset lähettämällä kyseisen todistuksen, jäljennöksen tai kirjelmän vastaanottajalle kirjattuna kirjeenä, johon liitetään saantitodistus.

Muissa kuin edellisessä momentissa tarkoitetuissa tapauksissa notaari vie ilmoituksen tai vaatimuksen henkilökohtaisesti siihen lähettäjän nimeämään asuin- tai määräpaikkaan, johon asiakirja on toimitettava, ja ilmoittaa vastaanottajalle, missä ominaisuudessa ja tarkoituksessa hän on saapunut. Jos vastaanottaja ei ole paikalla, asiakirja voidaan antaa kenen tahansa paikallaolijan toimitettavaksi, kunhan tämä todistaa henkilöllisyytensä. Jos kukaan paikallaolijoista ei ota toimittaakseen ilmoitusta, tämä merkitään tiedoksi. Jos rakennuksessa on vahtimestari, ilmoituksen toimittaminen voidaan antaa tämän tehtäväksi.

8 – 2.6.1944 annettu määräys, jolla hyväksyttiin lopullisesti asetus notaarintoimen järjestämisestä ja sääntelystä (BOE nro 189, 7.7.1944).

Notaarin tehtävä katsotaan täytetyksi, kun asiakirja, jossa on ainakin notaarin sukunimen allekirjoitus, ilmoituksen tai vaatimuksen kirjallinen teksti sekä maininta vastaanottajalle 204 §:n nojalla kuuluvasta vastineoikeudesta ja sen määräajasta, on toimitettu vastaanottajalle.

– –

203 §

Jos vastaanottaja tai tämän edustaja – – kieltäytyy vastaanottamasta asiakirjaa tai aktiivisesti tai passiivisesti vastustaa sen vastaanottamista, tämä merkitään tiedoksi ja asiakirja katsotaan tiedoksiannetuksi. Tiedoksi on merkittävä myös kaikki sellaiset seikat, jotka estävät notaaria toimittamasta asiakirjaa perille; tällöin on meneteltävä 202 §:n 6 momentissa säädetyllä tavalla.

204 §

Vaatimuksen tai ilmoituksen vastaanottajalla on oikeus toimittaa notaarille tähän samaan asiakirjaan kohdistuva vastine, mutta vastineessa ei saa esittää mitään muita vaatimuksia tai ilmoituksia, vaan ne on toimitettava erillisellä asiakirjalla.

– –

206 §

Sellaiset ilmoitukset tai vaatimukset, joita koskevia velvoitteita tai muodollisuuksia ei ole erikseen määritetty laissa tai asetuksessa, toimitetaan vastaanottajalle edellä olevissa pykälissä säädetyllä tavalla. Jos sen sijaan on annettu erityisasetus, jossa on erikseen vahvistettu asiaa koskevat säännökset tai määritetty erityisiä asuinpaikkaan, määräpaikkaan, henkilöihin, joiden toimitettavaksi asiakirjan voi antaa, tai mihin tahansa muihin seikkoihin liittyviä vaatimuksia tai muodollisuuksia, näissä säännöksissä nimenomaisesti määritettyjä menettelyjä on noudatettava eikä 202 §:n säännöksiä ja muita tämän asetuksen sääntöjä tällöin sovelleta.”

IV Ennakkoratkaisukysymykset

17. Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nro 5 de San Javier päätti 3.1.2008 tekemällään välipäätöksellä lähettää yhteisöjen tuomioistuimelle EY 68 artiklan, luettuna yhdessä EY 234 artiklan kanssa, nojalla ennakkoratkaisupyynnön. Se mainitsee lyhyesti, miten mainitussa artiklassa määrätyt edellytykset on täytetty (ja erityisesti sen, että

ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen päätökseen ei saada hakea muutosta), ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1. Kuuluuko neuvoston asetuksen (EY) N:o 1348/2000 soveltamisalaan menettely, jossa yksinomaan yksityisten henkilöiden välillä lähetetään muita kuin oikeudenkäyntiasiakirjoja Euroopan unionin tuomioistuinten aineellisia ja henkilöstöresursseja käyttäen ja yhteisön oikeussäännöksiä soveltaen ilman, että minkäänlaista oikeudenkäyntimenettelyä pantaisiin vireille?

2. Vai päinvastoin: sovelletaanko asetusta (EY) N:o 1348/2000 yksinomaan jäsenvaltioiden välisen oikeudellisen yhteistyön puitteissa ja yksinomaan vireillä olevan oikeudenkäyntimenettelyn yhteydessä (EY 61 artiklan c kohta, EY 67 artiklan 1 kohta ja EY 65 artikla ja asetuksen (EY) N:o 1348/2000 johdanto-osan kuudes perustelukappale)?”

18. Ennakkoratkaisupyyntö saapui yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 14.1.2008. La Roda, Latvian, Unkarin, Puolan, Slovakian, Tšekin, Espanjan, Kreikan, Saksan ja Italian hallitukset sekä komissio ovat esittäneet kirjallisia huomautuksia yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan mukaisessa määräajassa.

19. Huolimatta niistä käytännön seurauksista, joita tämän asian ratkaisusta voi aiheutua kansalliselle oikeudenhoidolle, yksikään edellä mainituista valtioista sen paremmin kuin komissio tai pääasian kantajakaan eivät pyytäneet suullista käsittelyä määräajan päättymiseen mennessä, joten asia oli 13.11.2008 valmis ratkaisuehdotuksen laatimista varten.

V Tutkittavaksi ottaminen

20. Komissio väittää, ettei Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nro 5 de San Javier ole toimivaltainen esittämään EY 68 kohdan perusteella ennakkoratkaisukysymystä, koska se ei ole viimeisen oikeusasteen tuomioistuin ja koska asianosaisten välillä ei ole vireillä oikeusriitaa. Yksikään huomautuksia esittäneistä hallituksista ei ota kantaa tähän näkökohtaan, kun taas La Roda esittää useitakin perusteita asian tutkittavaksi ottamisen puolesta. Koska kyse on EY 68 artiklaa koskevasta monitahoisesta kysymyksestä, analysoin komission esittämät molemmat perusteet yksityiskohtaisesti ja erikseen.

A *Ensimmäinen tutkimatta jättämistä koskeva peruste: EY 68 artikla ja käsite ”lainkäyttöelin, jonka päätöksiin ei saa hakea muutosta”*

21. Nyt esillä olevassa asiassa yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä on tutkia EY 68 ar-

tiklassa määrätty edellytys, jonka mukaan EY:n perustamissopimuksen IV osastoon ja siitä johdettuun lainsäädäntöön liittyvissä asioissa ennakkoratkaisukysymyksiä voivat esittää ainoastaan sellaiset tuomioistuimet, joiden päätöksiin ei saa hakea muutosta. Ennen kuin tarkastelen tämän määräyksen soveltamista nyt esillä olevassa asiassa, on aiheellista aluksi kerrata tämän jäsenvaltioiden perustamissopimukseen hyväksymän määräyksen synty ja perusteet sekä tarkastella, mitä rajoituksia ja haittoja tällaisesta rajoituksesta on tuomioistuinten väliselle vuoropuhelulle.

1. EY 68 artiklan alkuperä ja perusteet

22. Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen perustaminen kaikkine siihen kuuluvine etuineen edellytti perinteisten oikeudellisten välineiden merkittävää mukauttamista. Henkilöiden vapaa liikkuvuus unionin alueella merkitsi haastetta Euroopan yhdentymishankkeelle, sillä henkilöiden mukana liikkuvat myös heille elintärkeät edut. Esimerkiksi Schengenin säännöstöllä pantiin varovaisesti täytäntöön päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaate rikosoikeuden alalla. [9] Lisäksi oli annettava oleskeluedellytyksiä koskevia säännöksiä, joilla ratkaistiin yhteisön kansalaisiin oikeudellisesti sidoksissa oleville kolmansien valtioiden kansalaisille aiheutuneet vaikeudet. [10] Oikeudellinen yhteistyö ja poliisiyhteistyö rikosoikeudellisissa asioissa johtivat Euroopan historiassa ennenkuulumattoman laajaan yhteistyöhön eri jäsenvaltioiden viranomaisten välillä. [11]

23. Tässä yhteydessä jäsenvaltiot suhtautuivat varauksellisesti siihen, miten tämä prosessi vaikuttaisi unionin oikeudelliseen rakenteeseen. Amsterdamin sopimuksen allekirjoittamista edeltäneessä valmisteluvaiheessa silloinen neuvoston puheenjohtajavaltio ilmaisi huolensa siitä, että ennakkoratkaisukysymyksiä saattaisi saapua niin suuri määrä, että ne voisivat paitsi ylikuormittaa yhteisöjen tuomioistuinta ja heikentää sen toimintakykyä myös hidastaa ennakkoratkaisupyyntöjä lähettävien kansallisten tuomioistuinten toimintaa. Näissä olosuhteissa puheenjohtajamaa ehdotti, että tutkittaisiin joitakin vaihtoehtoja yhteisöjen tuomioistuimen tehtävien muuttamiseksi. [12]

24. Neuvostossa käydyille keskusteluille saatiin otollinen vastine nykyisestä EY 68 artiklasta, joka lisättiin perustamissopimukseen Amsterdamin sopimuksella tehtyjen uudis-

9 – Tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14.6.1985 Benelux-talousliiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklassa (EYVL L 239, s. 19) tunnustettiin *ne bis in idem* -periaate rikosoikeuden alalla, ja tähän artiklaan perustuva oikeuskäytäntö on osaltaan edistänyt rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroista tunnustamista.

10 – Tällä alalla ilmenneet vakavat ongelmat saivat oikeuskäytännössä aikaan suunnanmuutoksen. Ks. asia C-127/08, Metock ym., tuomio 25.7.2008 (Kok., s. I-6241).

11 – Tämän voimakkaan muutoskehityksen keskeinen symboli on eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty neuvoston puitepäätös 2002/584/YOS (EYVL L 190, s. 1), jonka perusteella annetuilla tuomioilla on ollut erittäin kauaskantoisia seurauksia, ks. esim. asia C-303/05, Advocaten voor de Wereld, tuomio 3.5.2007 (Kok., s. I-3633, 28 kohta).

12 – ”Marco general para un proyecto de reforma de los Tratados, comentario al artículo G”. Teksti on ilmestynyt julkaisussa *Revue Trimestrielle de Droit Européen*, nro 1, 33, 1997, s. 187. Artiklan syntyvaiheiden osalta ks. Albors-Llorens, A., ”Changes in the Jurisdiction of the European Court of Justice Under the Treaty of Amsterdam”, *Common Market Law Review,* nro 35, 1998, s. 1273–1276; Langrish, S., ”The Treaty of Amsterdam: Selected Highlights”, 23 *European Law Review,* 1998, s. 8 ja Labayle, H., ”Le Traité d'Amsterdam. Un espace de liberté, de sécurité et de justice”, *Revue Trimestrielle de Droit Européen,* nro 33, 1997, s. 873 ja 874.

tusten yhteydessä. Siinä valtuutetaan jäsenvaltioiden tuomioistuimet soveltamaan EY 234 artiklaa asioissa, jotka liittyvät EY IV osastoon sekä sen perusteella annettuihin johdetun oikeuden säädöksiin, mutta ainoastaan tietyin edellytyksin, joihin kuuluu ennakkoratkaisupyyntöjen esittämistä koskevan toimivallan rajoittaminen vain niihin kansallisiin tuomioistuimiin, joiden päätöksiin ei saa hakea muutosta.

25. Mainitussa EY 68 artiklassa ennakkoratkaisukysymyksille annettiin eri nopeudet ja niiden välille tehtiin ero, jolla kyseenalaistettiin yhteisön oikeussuojakeinojen järjestelmän perinteinen painoarvo ja yhtenäisyys ja joka lisäksi oli vastoin yhteisöjen tuomioistuimen tietyistä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen soveltamista koskevista seikoista vuonna 1995 antamassaan kertomuksessa [13] asettamaa kriteeriä, jonka mukaan kansallisten tuomioistuinten toimivaltaa esittää ennakkoratkaisukysymyksiä ei tule millään tavalla rajoittaa. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan tällainen rajoitus haittaisi yhteisön oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta. [14]

26. Ennakkoratkaisumenettelyä muutettiin jäsenvaltioiden vaatimuksesta, vaikka niiden pelkäämää kysymystulvaa oli vaikeaa kuvitella, kun kerran EU 35 artiklastakaan, joka sentään Espanjaa lukuun ottamatta on kyseisen artiklan 2 kohtaa noudattavien valtioiden kaikkien kansallisten tuomioistuinten käytettävissä, [15] ei ole aiheutunut mitään haitallisia vaikutuksia. Kiireellisen ennakkoratkaisumenettelyn äskettäinen hyväksyminen on päinvastoin selvä osoitus siitä, että yhteisöjen tuomioistuin on valmis ratkaisemaan vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa aluetta koskevia asioita hyvinkin lyhyessä määräajassa olematta mitenkään erityisen huolestunut sen mahdollisesti aiheuttamasta ennakkoratkaisupyyntöjen tulvasta. [16]

27. EY 68 artiklan tulkinnan lähtökohtana on pidettävä perustavanlaatuista oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan. Määräyksiä, joilla rajoitetaan ennakkoratkaisukysymysten esittämistä, on aina tulkittava suppeasti. Niistä rajoituksista, joita EY 68 artiklassa asetetaan kansalliselle tuomioistuimelle, koituu joitakin käytännön seurauksia, joilla on merkitystä Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nro 5 de San Javierin esittämää kysymystä ratkaistaessa.

13 – Yhteisöjen tuomioistuimen kertomus, toukokuu 1995.

14 – Tämä huoli ilmaistaan selvästi kertomuksen 11 kohdassa: ”Jos asioiden saattamista yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi rajoitetaan, vaarana on, että yhteisön oikeuden soveltaminen ja tulkinta ei ole kaikkialla unionissa yhdenmukaista. Rajoitukset saattaisivat näin evätä henkilöiltä tehokkaan oikeussuojan ja haitata oikeuskäytännön yhtenäisyyttä – –. Ennakkoratkaisumenettely on sisämarkkinoiden toimivuuden avain, sillä se on välttämätön perustamissopimuksilla luodun oikeuden yhteisöluonteen säilyttämiseksi. Sillä pyritään myös varmistamaan, että tällä oikeudella on kaikissa olosuhteissa samat vaikutukset kaikissa jäsenvaltioissa – –- yksi yhteisöjen tuomioistuimen keskeisistä tehtävistä onkin varmistaa tulkintojen yhdenmukaisuus, ja se täyttää tätä tehtäväänsä vastatessaan kansallisten tuomioistuinten esittämiin kysymyksiin”.

15 – Espanjaa lukuun ottamatta tietyt jäsenvaltiot ovat valtuuttaneet muutamia tuomioistuimiaan esittämään ennakkoratkaisukysymyksiä EU 35 artiklan perusteella. Vaikka julistusten tilanteessa ei sittemmin olisikaan tapahtunut muutoksia, yhteisöjen tuomioistuimen tutkimus- ja dokumentaatio-osasto on laatinut niistä hyödyllisen asiakirjan, johon voidaan tutustua osoitteessa http://curia.europa.eu/es/instit/txtdocfr/txtsenvigueur/art35.pdf

16 – Sen lisäksi, että uusi kiireellinen ennakkoratkaisumenettely, joka hyväksyttiin 15.1.2008 (EUVL L 24, s. 39) ja josta määrätään yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 104 b artiklassa, muodostaa ilmeisen uhkan oikeuskäytännön johdonmukaisuudelle ja yhtenäisyydelle (menettelyllisten perustakeiden, kuten avoimuuden heikkenemisestä puhumattakaan), se myös vaarantaa yhteisöjen tuomioistuimen toimintakyvyn, mikäli kysymyksiä alkaa tulevaisuudessa tulvia (mikä on mahdollista). Nämä riskit eivät kuitenkaan mitenkään hiljentäneet uuden menettelyn puolestapuhujia.

2. EY 68 artiklassa tuomioistuinten vuoropuhelulle asetettujen rajoitusten suppea tulkinta

28. Jokaista poikkeusta pääsääntöön on tulkittava suppeasti. EY 68 artiklan ennakkoratkaisumenettelyä koskevat erityismääräykset muodostavat poikkeuksen EY 234 artiklassa määrätystä järjestelmästä, minkä vuoksi ensiksi mainittua artiklaa selitettäessä on noudatettava pidättyväisyyttä. Tämä päätelmä ei kuitenkaan perustu pelkästään hermeneuttisiin kriteereihin.

29. Muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus on yksi länsimaisen oikeuskulttuurin peruspylväistä. "To no one will we sell, to no one will we deny or delay right or justice", todettiin jo vuoden 1215 Magna Cartassa, [17] ja tämä aksiooma on pysynyt voimassa Euroopassa aina siihen asti, kunnes siitä tuli osa Euroopan ihmisoikeussopimusta, [18] Euroopan unionin perusoikeuskirjaa [19] ja yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä. [20] Oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan kuuluu siis yhteisön oikeuden yleisiin periaatteisiin, ja se on perusta, jolle muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus rakentuu. Joissakin jäsenvaltioissa, kuten Saksassa ja Espanjassa, tämän perusoikeuden olemukseen kuuluu myös EY 234 artiklan mukainen ennakkoratkaisumenettely. [21] Tämä menettely on kaksin verroin tärkeä siksi, että se turvaa oikeussubjekteille menettelylliset takeet sekä yhteisön laajuisesti että kansallisesti. [22] Muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus ei merkitse ainoastaan oikeudenkäynnin aloittamista, vaan myös sitä, että oikeudenkäynnistä vastaa asiassa toimivaltainen tuomioistuin. Lisäksi ennakkoratkaisukysymys täyttää menettelyllisesti yhteisön oikeuden yhtenäisyyden ja johdonmukaisuuden vaatimukset, minkä vuoksi kaikilla kansallisilla tuomioistuimilla on oltava toimivalta pyytää ennakkoratkaisua yhteisöjen tuomioistuimelta. [23] Kaikki rajoitukset, joilla estetään kansallisia tuomioistuimia esittämästä ennakkoratkaisupyyntöjä, loukkaavat tätä perustavanlaatuista oikeutta. Tästä lähtökohdasta käsin on pääteltävä, että EY 68 artiklan rajoituksista on joustettava, kun niitä tulkitaan tehokasta oikeussuojaa koskevan periaatteen valossa. [24]

30. On myös olemassa tiettyjä institutionaalisia syitä, jotka puhuvat EY 68 artiklan tiukan tulkinnan puolesta. Tärkein niistä liittyy siihen, että yhteisöjen tuomioistuin on yksin toimivaltainen arvioimaan yhteisön toimien pätevyyttä. Koska ennakkoratkaisupyyntöjä

17 – *Magna Carta Libertatum*, 40 luku. Muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeuden taustalla olevien arvojen kehityksen osalta ks. Zuckerman, A., *Zuckerman on Civil Procedure. Rules and Procedures,* toim. Sweet & Maxwell, Lontoo, 2006, s. 59–64.

18 – Yleissopimuksen 6 artikla.

19 – Perusoikeuskirjan 47 artikla.

20 – Asia 222/84, Johnston, tuomio 15.5.1986 (Kok., s. 1651, Kok. Ep. VIII, s. 621, 18 ja 19 kohta); asia 222/86, Heyens ym., tuomio 15.10.1987 (Kok., s. 4097, Kok. Ep. IX, s. 225, 14 kohta); asia C-424/99, komissio v. Itävalta, tuomio 27.11.2001 (Kok., s. I-9285, 45 kohta); asia C-50/00 P, Unión de Pequeños Agricultores v. neuvosto, tuomio 25.6.2002 (Kok., s. I-6677, 39 kohta) ja asia C-467/01, Eribrand, tuomio 19.6.2003 (Kok., s. I-6471, 61 kohta).

21 – Saksan Bundesverfassungsgerichtin 9.1.2001 antama tuomio ja Espanjan Tribunal Constitucionalin 19.4.2004 antama tuomio asiassa 58/2004. Näistä tuomioista ovat esittäneet mielenkiintoisia selityksiä Arndt, F., "The German Federal Constitutional Court at the Intersection of National and European Law: Two Recent Decisions", *German Law Journal,* nro 11, 2001, ja Alonso García, R., "Comentario a la sentencia 58/2004", *Common Market Law Review,* nro 42, 2005.

22 – Martín Rodríguez, S., "La cuestión prejudicial como garantía constitucional: a vueltas con la relevancia constitucional de derecho comunitario", *Revista Española de Derecho Constitucional,* nro 72, 2004 ja Azpitarte Sánchez, M., *El Tribunal Constitucional ante el control del derecho comunitario derivado,* toim. Civitas, Madrid, 2002.

23 – Asia C-210/06, Cartesio, tuomio 16.12.2008 (Kok., s. I-9641, 96 ja 97 kohta).

24 – Tätä samaa kriteeriä on kannattanut Baquero Cruz, J. "El Auto Dem'Yanenko: expulsión de ciudadanos de terceros Estados y TJCE", *Revista Española de Derecho Comunitario Europeo*, nro 19, 2004, s. 944 –, soveltaen sitä EY 68 artiklaan.

voivat esittää ainoastaan tuomioistuimet, joiden päätöksiin ei saa hakea muutosta, alempien oikeusasteiden tuomioistuimet eivät ole toimivaltaisia toteamaan yhteisön toimia pätemättömiksi, vaan tämä tehtävä on varattu perustamissopimuksessa yhteisöjen tuomioistuimelle. [25] Tässä tilanteessa niiden tuomioistuinten, joiden päätöksiin saa hakea muutosta, on pakko soveltaa sellaisiakin normeja, joita ne pitävät pätemättöminä tai, mikä pahempaa, laillisuusvalvonnassaan kiistää niiden pätevyys, vaikka vain yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta tehdä niin. Jos siis viimeisen oikeusasteen tuomioistuimen käsitettä tulkitaan kovin tiukasti, yhteisön säännöksiin kohdistuvan laillisuusvalvonnan hajaannuksen vaara kasvaa.

31. Siksi ei olekaan yllättävää, että EY 68 artiklan kumoamiseksi on tehty erinäisiä aloitteita, joista on mainittava komission vuonna 2006 tekemä aloite kyseiseen määräyksen erityispiirteiden poistamiseksi oikeuden yhdenmukaisen soveltamisen ja tulkinnan, oikeussuojan lujittamisen ja yhteisön oikeusjärjestelmän tehokkaan toiminnan nimissä. [26] Vaikka aloite ei saanut juurikaan kannatusta, komission esittämät väitteet ovat paljonpuhuvia, sillä se katsoo, että kyseinen artikla ”ei ole prosessiekonominen”, [27] että se voi johtaa ”kansallisten tuomioistuinten resurssien turhaan haaskaukseen” [28] ja että se ”on myös ristiriidassa perustamissopimuksen muiden osien kanssa”. [29] Myöskään jäsenvaltiot eivät nähneet mitään estettä sille, että EY 68 artiklaan sisältyvät ennakkoratkaisumenettelyä koskevat erityismääräykset poistettiin laadittaessa luonnosta sopimukseksi Euroopan perustuslaista tai Lissabonin sopimukseksi, jonka määräyksissä ennakkoratkaisumenettelyjä ei enää eriytetä.

32. Yhteenvetona todettakoon, että viimeisen oikeusasteen lainkäyttöelimille kuuluvan ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan toimivallan rajoittamista on tulkittava suppeasti. EY 68 artiklan voimaantulon sopusointuisuus EY 234 artiklan hengen kanssa on varsin kyseenalainen, mistä viestivät sen paitsi EY 234 artiklan dynamiikassa myös koko yhteisön oikeusjärjestelmässä aiheuttamat häiriöt. Kuten Pierre Pescatore äskettäisessä julkaisussaan toteaa, EY 234 artiklan järjestelmä on ”pyhä ja loukkaamaton osa EU:n oikeudellista perintöä”. [30] Se on sisämarkkinoiden toiminnan kulmakivi, johon tehtäviä muutoksia [31] on aina tarkasteltava hyvin varauksellisesti, sillä EU:n oikeusjärjestelmä lepää ennen kaikkea toimivan ennakkoratkaisumenettelyn varassa. Ei siis ole mikään ihme, että vaihtoehtoisten mallien kannattajat ovat pyrkineet etääntymään yhteisön perinteestä vetoamalla juuri EY 68 artiklaan. [32] Vaikka yhteisöjen tuomioistuimen ja kansallisten

25 – Asia 314/85, Foto-Frost, tuomio 22.10.1987 (Kok., s. 4199, Kok. Ep. IX, s. 235, 20 kohta).

26 – Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, alueiden komitealle ja Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa koskevien Euroopan yhteisön perustamissopimuksen IV osaston määräysten mukauttamisesta oikeussuojan tehostamiseksi, 28.6.2006 (KOM(2006) 346). Komission nyt esillä olevassa asiassa omaksuma kanta on kuitenkin ristiriidassa tämän EY 68 artiklaa voimakkaasti kritisoivan asiakirjan kanssa. Jos kyseinen artikla kerran komission tiedonannon mukaan vaikeuttaa vireillepano- ja muutoksenhakuoikeutta, on vaikea ymmärtää, miksi komissio sitten niin kiihkeästi vaatii, että ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen kysymys pitäisi tässä tapauksessa jättää tutkimatta. Tätä korostaa vielä sekin, että komissio – kuten pääasian tarkastelusta käy ilmi – puhuu asetuksen N:o 1348/2000 äärimmäisen tulkinnan puolesta, mikä osoittaa, että tällä oikeustapauksella on selvästikin keskeinen merkitys paitsi itse riidan osapuolille myös kehittymässä olevaa vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa aluetta koskeville oikeussäännöille.

27 – em. komission tiedonanto, s. 6.

28 – em. komission tiedonanto.

29 – em. komission tiedonanto, s. 7.

30 – Pescatore, S., ”Preliminary Rulings – Evolution of the System”, *50th Anniversary of the Court of Justice of the European Communities. Conference on Cooperation between the Court of Justice and the National Courts,* Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, Luxemburg, 2003, s. 29.

31 – Ilmaus on lainattu yhteisöjen tuomioistuimen entisen presidentin Robert Lecourtin tunnetusta teoksesta ”Le rôle unificateur du juge dans la Communauté”, *Études de droit des Communautés Européennes, Mélanges offerts à Pierre-Henri Teitgen,* Ed. Pedone, Pariisi, 1984, s. 227.

32 – Komárek, J., ”In the court(s) we trust? On the need for hierarchy and differentiation in the preliminary ruling procedure”, *European Law Review,* nro 32, 2007, s. 486 ja sitä seuraavat sivut, jonka yhteisön ennakkoratkaisumenettelyn tilalle ehdottamassa eriytetyssä ja hierarkkisessa vaihtoehtoisessa mallissa käytetään lähtökohtana EY 68 artiklassa määriteltyjä rajoituksia.

tuomioistuinten väliseen yhteistyösuhteeseen olisikin jo aika tehdä muutoksia, EY 68 artiklan uudistaminen ei ehkä ole asianmukaisin keino tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

33. Vaikka Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nro 5 de San Javierin tiedetään toimivan ensimmäisenä oikeusasteena Espanjan siviilioikeudellisessa järjestelmässä, on vielä selvitettävä, tarkoitetaanko EY 68 artiklassa mainitulla viimeisen oikeusasteen tuomioistuimella koko kansallisen tuomioistuinjärjestelmän korkeinta oikeusastetta vai tuomioistuinta, joka ratkaisee asian viimeisenä oikeusasteena sisäisessä muutoksenhakujärjestelmässä. Toisin sanoen on päätettävä – kuten yhteisöjen tuomioistuin jo on tehnyt EY 234 artiklan osalta asiassa Lyckeskog antamassaan tuomiossa [33] – tuleeko vastaus tässä tapauksessa määrittää tuomioistuinhierarkian vai konkreettisen oikeusriidan käsittelyjärjestyksen mukaan. Mainitussa tuomiossa päädyttiin jälkimmäiseen vaihtoehtoon ja vahvistettiin näin julkisasiamies Tizzanon hieno ratkaisuehdotus, jossa hän korosti oikeuskäytännön kehittyvän asteittain tähän suuntaan. [34] Tuomion 15 kohdassa todetaan, että oikeuden yhdenmukaisen tulkinnan ja yhtenäisyyden tavoite saavutetaan, ”jos kyseinen velvollisuus [ennakkoratkaisupyynnön esittämiseen] kattaa – – korkeimmat oikeudet – – *ja kaikki sellaiset kansalliset tuomioistuimet, joiden päätöksiin ei saa hakea muutosta* – ”.

34. Vastaus tähän dilemmaan löytyy edellä esitettyjen perustelujen lisäksi myös yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä. Jos kerran EY 68 artiklan tulkinnan lähtökohtana pidetään tehokkaan oikeussuojan periaatetta, tulkinnassa on pyrittävä mukautumaan tämän periaatteen asettamiin vaatimuksiin. [35] Loogista kyllä, tämä ajatus lähti liikkeelle asiassa Lyckeskog annetusta tuomiosta, jonka mukaan tietyt muutkin elimet voivat esittää ennakkoratkaisukysymyksiä tuomioistuinhierarkiassa ylimpänä olevien tuomioistuimien ohella. Tämä on oikea lähestymistapa myös silloin, kun ennakkoratkaisukysymys on tehty EY 68 artiklan perusteella.

35. Olen havaitsevinani tiettyä yhdenmukaisuutta myös oman näkemykseni ja oikeudellista yhteistyötä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa koskevan oikeuskäytännön välillä. Asiassa Danmarks Rederiforening

33 – Em. tuomio.

34 – Julkisasiamies Tizzanon ratkaisuehdotus, 21.2.2002 (em. tuomio), 32–38 kohta. Tähän suuntaan lähdettiin asiassa 6/64, Costa v. ENEL, 15.6.1964 annetussa historiallisessa tuomiossa (Kok., s. 1141, Kok. Ep. I, s. 211) sekä asiassa 107/76, Hoffmann-La Roche, 24.5.1977 annetussa tuomiossa (Kok., s. 957, Kok. Ep. III, s. 401). Kuriositeettina en malta olla huomauttamatta, että asiassa Lyckeskog annetussa tuomiossa, jossa on tarkoitus vedota asiassa Costa annettuun tuomioon, erehdytään viittaamaan yhdistetyissä asioissa 28/62, 29/62 ja 30/62, Da Costa, 27.3.1963 annettuun tuomioon (Kok., s. 61, Kok. Ep. I, s. 173) konkreettista oikeusriitaa koskevan teorian perusteena. Näiden kahden tuomion asianosaisten nimet ovat ilmeisen samankaltaiset, mutta mikäli ymmärrän oikein, asiassa Da Costa annetusta tuomiosta, joka oli uraa uurtava acte clair -periaatteen liikkeellepanijana, ei juuri ole hyötyä asiassa Lyckeskog kyseessä olleen riidan tarkastelussa.

35 – Näin todetaan myös suurimmassa osassa oikeuskirjallisuutta. Erityisen selvästi tämän näkemyksen muotoilee Alonso García, R., *El juez español y el Derecho comunitario*, toim. Tirant lo Blanch, Valencia, 2003, s. 228, joka toteaa seuraavaa: ”Koska kansallisille tuomioistuimille, joiden päätöksiin saa kansallisen lainsäädännön mukaan hakea muutosta, ei anneta mahdollisuutta esittää yhteisöjen tuomioistuimelle tulkintaa ja pätevyyttä koskevia ennakkoratkaisukysymyksiä, kyseisen sanamuodon tulkinta voisi abstraktin tai orgaanisen teorian mukaan johtaa vakaviin virheisiin paitsi EY:n perustamissopimuksen IV osaston määräysten tulkinnassa myös niiden varsinaisessa soveltamisessa, koska se antaisi kansallisille tuomioistuimille mahdollisuuden julistaa yhteisön toimia pätemättömiksi, ja näistä julistuksista tulisi peruuttamattomia, jos ne antanut alemmanasteinen tuomioistuin on toiminut ainoana tai viimeisenä oikeusasteena”. Ks. myös Cheneviere, C., ”L'article 68 CE – Rapide survol d'un renvoi préjudiciel mal compris”, *Cahiers de Droit Européen,* nro 40, 2004, s. 569 – 572; Girerd, S., ”L'article 68 CE: un renvoi préjudicial d'interpretation et d'application incertaines”, *Revue Trimestrielle de Droit Européen,* nro 35 (2), 1999, s. 243 ja Valle Gálvez, A., ”Las nuevas competencias del Tribunal de Justicia de las CCEE tras el Tratado de Ámsterdam”, *Noticias de la Unión Europea,* 2000, nro 186, s. 29.

annetussa tuomiossa [36] otettiin tutkittavaksi kysymys, joka perustui Brysselin yleissopimuksen tulkitsemisesta yhteisöjen tuomioistuimessa tehtyyn pöytäkirjaan. [37] Tässä tapauksessa konkreettista oikeusriitaa koskevan kysymyksen esitti viimeisenä oikeusasteena toiminut Arbejdsret (työtuomioistuin), vaikka pöytäkirjan mukaan ennakkoratkaisua voi Tanskassa pyytää ainoastaan Højesteret (korkein oikeus). Tuomion 16 kohdassa korostetaan, että pöytäkirjan sanamuodon mukainen tulkinta siten, että kansallinen tuomioistuin ei voisi esittää ennakkoratkaisupyyntöä yhteisöjen tuomioistuimelle, ”tarkoittaisi sitä, että kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan kaltaisessa asiassa kyseessä olevia, Brysselin yleissopimuksen tulkintaa koskevia kysymyksiä ei Tanskassa missään tapauksessa voitaisi esittää ennakkoratkaisumenettelyssä”. Näin ollen ennakkoratkaisukysymys otettiin tutkittavaksi EY 68 artiklassa tarkoitetun kaltaisessa, joskaan ei täysin samanlaisessa tilanteessa, ja pitäen lähtökohtana konkreettisen oikeusriidan teoriaa. [38]

36. Näiden näkemysten perusteella olen taipuvainen toteamaan, että EY 68 artiklassa mainituilla tuomioistuimilla, joiden päätöksiin ei saa hakea muutosta, tarkoitetaan sekä ylimpiä tuomioistuimia että mitä tahansa sellaisia kansallisia lainkäyttöelimiä, joiden päätöksiin ei saa hakea muutosta.

37. Näin ollen Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nro 5 de San Javierilla on, vaikka se ei sijoitukaan kansallisen oikeusjärjestyksen lainkäyttöpyramidin huipulle, toimivalta esittää EY 68 artiklaan perustuva ennakkoratkaisukysymys, jos sen antamaan ratkaisuun ei saa hakea muutosta. Nyt on enää selvitettävä, voivatko yksityiset Espanjan prosessioikeudellisten säännösten mukaan hakea muutosta tämän tuomioistuimen päätöksiin.

3. Espanjan siviilioikeudellinen muutoksenhakujärjestelmä

38. Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nro 5 de San Javierin välipäätöksestä ilmenee, että sillä on toimivalta tutkia tämän saman tuomioistuimen kirjaajan prosessia koskeviin päätöksiin kohdistuvat muutoksenhaut, jotka tehdään oikaisuvaatimuksella (siviiliprosessilain 224 §), ja että tämä muutoksenhakukeino, jota tavallisesti käytetään haettaessa muutosta tuomioistuimen määräyksiin ja päätöksiin (siviiliprosessilain 451 §), on sittemmin ulotettu lain nojalla koskemaan myös kirjaajan tekemiä prosessia koskevia päätöksiä.

39. Siviiliprosessilain 455 §:n mukaan tuomioistuinten lopullisiin päätöksiin saadaan hakea muutosta. Tämä muutoksenhakuoikeus koskee myös oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyjä päätöksiä.

36 – Asia C-18/02, DFDS Torline, tuomio 5.2.2004 (Kok., s. I-1417).

37 – Tuomioistuinten toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27.9.1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkitsemisesta yhteisöjen tuomioistuimessa 3.6.1971 tehty pöytäkirja.

38 – Tämä tilanne ei oikeastaan kuulu EY 68 artiklan soveltamisalaan, koska tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 44/2001 (EYVL L 12, s. 1) ei, vaikka se oli jo voimassa siinä vaiheessa, kun kysymys esitettiin, sovellettu Tanskassa. Tanskan alueella voitiin nimittäin vedota ainoastaan Brysselin yleissopimukseen, jonka teksti oli kyseisellä asetuksella saatettu osaksi muiden yhteisön jäsenvaltioiden lainsäädäntöä.

40. Tavanomainen oikaisuvaatimus, josta säädetään yleisesti siviiliprosessilaissa, [39] on tavallisesti tuomioistuimen määräyksiä ja päätöksiä vastaan käytettävä ei-devolutiivinen muutoksenhakukeino. Se on itseoikaisumenettely, jossa tuomioistuin voi itse kumota omia päätöksiään, jos se katsoo tämän tarpeelliseksi. [40] Prosessia koskevista päätöksistä tehtävillä oikaisuvaatimuksilla on kuitenkin aivan eri tarkoitus, sillä niillä alemmassa oikeusasteessa tehty päätös riitautetaan toisessa, ylemmän oikeusasteen tuomioistuimessa: kirjaajan määräysten laillisuutta valvoo siis toinen tuomiovallan käyttäjä. Koska nämä kaksi elintä ovat hierarkkisesti eri tasoilla, siviiliprosessilain 451 §:ssä annetaan oikeussubjekteille muutoksenhakumahdollisuus, johon tosin liittyy tiettyjä erityispiirteitä tavanomaiseen oikaisuvaatimukseen verrattuna. [41]

41. Tämä oikaisuvaatimusten välinen ero selittää kansallisen oikeuskäytännön ratkaisujen heterogeenisuuden. Komissio on vedonnut erinäisiin alemmissa tuomioistuimissa annettuihin päätöksiin, joissa sallitaan muutoksenhaku myös kirjaajan tekemää prosessia koskevaa päätöstä koskevaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. [42] Tämä näkökohta ei kuitenkaan ole aivan selvä, sillä Espanjassa on olemassa myös näiden näkemysten vastaista oikeuskäytäntöä, [43] ja oikeuskirjallisuudessa käydään keskustelua [44] kirjaajan tekemiä prosessia koskevien päätösten muutoksenhakukelpoisuuden kieltämisestä. Tätä prosessioikeudellista keskustelua saattaa vauhdittaa se, että siviiliprosessilaki on uudehko säädös, jonka säännöksiä saatetaan vielä jalostaa sikäli kuin Espanjan Tribunal Supremo sen sallii. Tässä tapauksessa on kuitenkin kiistatonta, ettei kansallisessa prosessioikeudessa määritellä tyhjentävästi, voiko Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nro 5 de San Javierissa nyt kyseessä olevan kaltaiseen päätökseen hakea muutosta.

42. Tässä tilanteessa on pantava merkille kaksi seikkaa.

43. Ensinnäkin on huomattava, että ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin on varsin vakuuttunut asemastaan viimeisen oikeusasteen tuomioistuimena. Ennakkoratkaisupyynnön perusteluosan kolmannessa kohdassa katsotaan, että tässä tapauksessa on sovellettava edellä mainittua siviiliprosessilain 454 §:ää, mikä ”merkitsee, – – että ylimmän oikeusasteen antamaksi ratkaisuksi on katsottava päätös siitä, hyväksytäänkö oikeusapupyyntö”. Espanjan tuomioistuinten välistä siviiliprosessilakia käsittelevää keskustelua tulee käydä jäsenvaltion ylimmän

39 – Siviiliprosessilain 451–454 §.

40 – Armenta Deu, T., *Lecciones de Derecho Procesal Civil,* 3. painos, toim. Marcial Pons, Madrid, 2007, s. 239–241 sekä Díez-Picazo, I. ja Oliva Santos, A., *Derecho Procesal Civil. El proceso de declaración,* 3. painos, toim. Ramón Areces, Madrid, 2004, s. 251 ja 252.

41 – Ennen vuoden 2000 siviiliprosessilakia kirjaajan määräämiin prosessinjohtotoimiin haettiin muutosta ”tarkistushakemuksella”. Nykyisin voimassa olevassa siviiliprosessilain 224 §:ssä on säilynyt jäänteitä vanhasta nimikkeistöstä, sillä sen otsikossa viitataan yhä ”kirjaajan määräämien prosessinjohtotoimien *tarkistamiseen*” (kursiivi tässä). Onkin todettava, että oikaisuvaatimuksen käyttö kirjaajan määräysten riitauttamiseen on epätyypillinen menettely, joka ei aivan kaikilta osin vastaa ei-devolutiivisten valitusten tyypillistä rakennetta.

42 – Audiencia Provincial de Castellónin päätös, 26.6.2006 ja Audiencia Provincial de Cáceresin päätös, 24.1.2006.

43 – Audiencia Provincial de Madridin päätös, 25.1.2005.

44 – Aguilera Morales, M., ”Resoluciones judiciales y diligencias de ordenación”, *Tribunales de justicia: Revista española de derecho procesal,* nro 3, 2000, s. 277 ja Bonet Navarro, A., *Los recursos en el proceso civil,* La Ley, Madrid, 2000, s. 88.

tuomioistuimen, mutta ei koskaan yhteisöjen tuomioistuimen johdolla, sillä jos yhteisöjen tuomioistuin lähtisi tulkitsemaan Espanjan siviiliprosessilain 454 §:ää, se rinnastaisi itsensä espanjalaiseksi siviilituomioistuimeksi ja osallistuisi keskusteluun, jonka käyminen on tämän jäsenvaltion omien tuomioistuinten tehtävä. [45] Jos ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin on varma asemastaan viimeisen oikeusasteen tuomioistuimena, yhteisöjen tuomioistuimen olisi annettava sille luottamuslauseensa, kun se tulee kysymään neuvoa yhteisön tulkintaperusteista.

44. Toiseksi totean tämän ratkaisuehdotuksen 28–37 kohtaan viitaten, että jos on olemassa epäilyksiä, olisi valittava ennakkoratkaisukysymyksen esittämiselle suotuisin vaihtoehto. Näin ollen tämä Espanjan prosessioikeuteen liittyvä ongelma voidaan tässä tapauksessa ratkaista vain yhdellä tavalla: tunnustamalla ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tuomiovalta.

4. Välttämätön seuraus

45. Edellä esitetyn perusteella ja tietoisena siitä, ettei EY 68 artiklassa suoraan määrätä, että kyseisten tuomioistuinten on oltava jäsenvaltion lainkäyttöjärjestelmän ylimpiä tuomioistuimia, sekä siitä, että asian olosuhteiden tarkastelun perusteella Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nro 5 de San Javier tekee päätöksiä, joihin ei saa hakea muutosta, komission ensimmäinen tutkimatta jättämistä koskeva peruste on hylättävä.

B *Toinen tutkimatta jättämistä koskeva peruste: oikeusriidan vireilläolo pääasiassa*

46. Vielä on selvitettävä, täyttääkö mainittu Espanjan tuomioistuin ennakkoratkaisun pyytämiselle asetetun toisen olennaisen edellytyksen. Toisin kuin edellisessä kohdassa, tämä edellytys perustuu vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan kysymyksen on liityttävä vireillä olevaan oikeudenkäyntiin. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että ”kansalliset tuomioistuimet voivat pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua ainoastaan silloin, kun niissä on vireillä oikeusriita ja kun niissä vireillä olevan menettelyn tarkoituksena on ratkaisun antaminen tuomiovaltaa käyttäen”. [46] Komission mukaan Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nro 5 de San Javier ei ratkaissut asiaa kontradiktorisessa menettelyssä eikä käyttänyt sen ratkaisemisessa tuomiovaltaa. Tällä perusteella komissio vaatii, että ennakkoratkaisukysymys jätetään tutkimatta.

47. Lisäksi on selvää, että se, mitä yhteisöjen tuomioistuin on EY 234 artiklan osalta todennut prosessinedellytysten puuttumisesta, pätee myös EY 68 artiklaan perustuviin ennakkoratkaisupyyntöihin. EY 68 artiklan

45 – Vaikka yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta tulkita yhteisön oikeutta, kansallinen tuomioistuin on kuitenkin toimivaltainen yksilöimään sovellettavat kansalliset säännökset ja tulkitsemaan niitä. Tällä kansallisten oikeudenkäyttöelinten prosessiautonomian periaatteeseen perustuvalla rajoituksella on juurensa syvällä yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä (asia C-155/73, Sacchi, tuomio 30.4.1974 (Kok., s. 409, Kok. Ep. II, s. 271); asia 111/75, Mazzalai, tuomio 20.5.1976 (Kok., s. 657); asia C-231/89, Gmurzynska-Bscher, tuomio 8.11.1990 (Kok., s. I-4003); ja yhdistetyt asiat C-428/06–C-430/06, Unión General de Trabajadores de La Rioja, tuomio 11.9.2008 (Kok., s. I-6747).

46 – Asia 138/80, Borker, määräys 18.6.1980 (Kok., s. 1975, Kok. Ep. I, s. 245); asia 318/85, Greis Unterweger, määräys 5.3.1986 (Kok., s. 955, 4 kohta) ja asia C-111/94, Job Centre, tuomio 19.10.1995 (Kok., s. I-3361, 9 kohta).

sanamuoto, jonka mukaan ”tähän [IV] osastoon sovelletaan” EY 234 artiklaa, osoittaa, että ennakkoratkaisupyyntömenettelyä ja siihen liittyvää oikeuskäytäntöä sovelletaan täysimääräisesti ja että ainoat niihin kohdistuvat rajoitukset mainitaan itse EY 68 artiklassa. [47] EY IV osastoon sovellettavia prosessinedellytyksiä koskevan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön ymmärtämiseksi on seuraavaksi analysoitava joitakin siihen liittyviä tuomioita.

1. Oikeusriidan olemassaoloa koskeva vaatimus

48. Ennakkoratkaisumenettelyn menestys perustuu pääasiassa EY 234 artiklan laatineiden perustajavaltioiden valitsemaan väljään määritelmään, joka kuitenkin sallii tiettyjen rajoitusten asettamisen ennakkoratkaisun pyytämiselle; tärkeimpien edellytysten joukossa ovat seuraavat: pyynnön on tultava ”tuomioistuimelta”, [48] pyyntö on perusteltava, [49] kysymykset eivät saa olla yleisluonteisia tai hypoteettisia [50] ja, mikä tässä yhteydessä on merkityksellistä, kyseessä on oltava oikeusriita. [51]

49. Näistä ensimmäisen ja viimeisen edellytyksen välillä on aivan erityinen ja tiivis yhteys. ”Tuomioistuimen” käsitteellä määritellään yhteisössä käytävän, tuomioistuinten välisen vuoropuhelun osapuolet; tähän vuoropuheluun eivät voi osallistua mitkä tahansa viranomaiset, vaan ainoastaan sellaiset, jotka käyttävät tuomiovaltaa. Asiassa Vaassen-Göbbels annetussa tuomiossa [52] määritellään ilmeisen tiukat kriteerit, jotka elimen on täytettävä voidakseen toimia tässä tehtävässä. Asiassa De Coster antamassani ratkaisuehdotuksessa [53] ehdotan tämän oikeuskäytännön tarkistamista, koska sen saamat kehityspiirteet ovat sittemmin aiheuttaneet suurta oikeudellista epävarmuutta. Yhteisöjen tuomioistuin näyttää nykyisin olevan entistä taipuvaisempi rajaamaan vuoropuhelun vain niihin elimiin, jotka käyttävät varsinaista tuomiovaltaa. Viimeaikaisista tuomioista ilmenee, että laillisuusvalvontaa on tiukennettu asiassa Vaassen-Göbbels annetun tuomion alkuperäisen hengen mukaisesti ja että siitä joustetaan vain tietyissä tapauksissa tehokkaan oikeussuojan turvaamiseksi. [54]

50. ”Tuomioistuimen” määritelmä liittyy läheisesti ”oikeusriidan” määritelmään, sillä jotta voitaisiin arvioida, jakaako jokin tietty viranomainen oikeutta asiassa Vaassen-Göbbels annetun tuomion kriteerien mukaisesti, asianosaisten välillä on oltava oikeusriita. Tästä väitetystä yhteydestä huolimatta kyseessä on kaksi erillistä edellytystä, ja yhteisöjen tuomioistuin teki oikein tutkiessaan ne erikseen kyseisessä tuomiossa.

51. Vaikka viranomainen kuuluisikin jäsenvaltion tuomioistuinlaitokseen, se ei välttämättä tee ratkaisuja tuomiovaltaa käyttäen.

47 – Yhteisöjen tuomioistuin rinnasti tämän oikeuskäytännön EU 35 artiklan mukaisissa ennakkoratkaisukysymyksissä noudatettavaan oikeuskäytäntöön toteamalla, että ”kuten EY 234 artiklassa, EU 35 artiklassakin edellytyksenä ennakkoratkaisupyynnön esittämiselle yhteisöjen tuomioistuimelle on, että kansallinen tuomioistuin katsoo, että ’kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen’, joten yhteisöjen tuomioistuimen EY 234 artiklan nojalla esitettyjen ennakkoratkaisukysymysten tutkittavaksi ottamista koskeva oikeuskäytäntö on lähtökohtaisesti sovellettavissa yhteisöjen tuomioistuimelle EU 35 artiklan nojalla esitettyihin ennakkoratkaisupyyntöihin” (asia C-105/03, Pupino, tuomio 16.6.2005 (Kok., s. I-5285, 29 kohta). Ei ole suljettu pois, että yhteisöjen tuomioistuin tulevaisuudessa muuttaa tätä kriteeriä, sillä rohkenen panna merkille, että tuomiossa nämä perinteiset tutkittavaksi ottamisen edellytykset tunnustetaan ainoastaan *”lähtökohtaisesti”*.

48 – Asia 61/65, Vaassen-Göbbels, tuomio 30.6.1966 (Kok., s. 377, Kok. Ep. I, s. 263).

49 – Asiat C-320/90–C-322/90, Telemarsicabruzzo ym., tuomio 26.1.1993 (Kok., s. I-393, Kok. Ep. XIV, s. I-1, 6 kohta).

50 – Asia 244/80, Foglia, tuomio 16.12.1981 (Kok., s. 3045, Kok. Ep. VI, s. 251, 18 ja 20 kohta).

51 – Em. asia Job Centre.

52 – Em. tuomio.

53 – Asiassa C-17/00, De Coster, 28.6.2001 annettu ratkaisuehdotus (tuomio 29.11.2001, Kok., s. I-944).

54 – Asia C-516/99, Schmid, tuomio 30.5.2002 (Kok., s. I-4573, 34 kohta) ja asia C-53/03, Syfait ym., tuomio 31.5.2005 (Kok., s. I-4609, 31–35 kohta).

Ensiksi mainittu edellytys siis koskee tämän ennakkoratkaisuasioissa käytävän vuoropuhelun *subjekteja*. Viimeksi mainittu edellytys taas liittyy vuoropuhelun kummankin osapuolen *tehtäviin*. Yhteisöjen tuomioistuin on siis määrittänyt tutkittavaksi ottamiselle kaksi eri perustetta, joista toinen liittyy elimen luonteeseen ja toinen sen hoitamiin tehtäviin. Toisin sanoen tuomioistuin ei aina käytä tuomiovaltaa, vaikka se olisikin luonteeltaan lainkäyttöelin. Nämä ovat kaksi eri näkökohtaa, joita on mielestäni perusteltua käsitellä eri tavoin.

52. Yhteisöjen tuomioistuimen menettelytapa on täysin johdonmukainen. Ennakkoratkaisumenettelyssä kaksi tuomioistuinta tekee yhteistyötä saavuttaakseen yhdenmukaisen ratkaisun, joka tuo vastauksen konkreettiseen riita-asiaan ja täyttää yhteisön oikeusjärjestyksen yhtenäisyyden vaatimukset. Menettelyssä on siis kyse kahden *tuomioistuimen* eikä kahden *riita-asian* välisestä rakentavasta suhteesta, mikä selittää yhteisöjen tuomioistuimen varovaisuuden tuomioistuimen käsitettä rajattaessa. Sen suhtautuminen on kuitenkin ollut huomattavasti joustavampaa sen jälkeen, kun yhteistyön osapuolet oli saatu määriteltyä. Jollei sitä olisi tehty, seuraukset olisivat olleet kaoottiset: esimerkiksi tuomioistuimen aseman myöntäminen sellaisille elimille, jotka eivät käytä tuomiovaltaa, pakottaisi laistamaan oikeusriidan olemassaolon vaatimuksesta aina äärimmäisyyksiin asti; lopputulos olisi huolestuttava myös siinä mielessä, että muun kuin lainkäyttöelimen olisi vaikea hoitaa lainkäyttötehtäviä, eikä sellainen elin koskaan kykenisi esittämään ennakkoratkaisukysymyksiä.

53. Lisäksi on otettava huomioon joitakin lainkäyttöpolitiikkaan liittyviä syitä, sillä yhteisöjen tuomioistuin käy vuoropuhelua kansallisten tuomioistuinten kanssa myös siksi, että nämä jälkeenpäin käyttäisivät tuomioistuimille perinteisesti kuuluvaa toimivaltaa esimerkiksi määräämällä turvaamistoimia, panemalla tuomioita täytäntöön tai turvaamalla menettelylliset takeet. Tuomioistuimella on hallussaan tämä sama toimivalta silloinkin, kun se toimii menettelyissä, jotka eivät ole täysin kontradiktorisia, tai tehtävissä, joihin liittyy hallinnollisia piirteitä. Jotta kansalliset tuomioistuimet voisivat yhteisön oikeutta soveltavina tuomioistuimina antaa tuomioita ja panna niitä täytäntöön yhteisön säännösten valossa, sen arvioimisessa, onko kyseessä oikeusriita, on noudatettava varovaisuutta.

2. Kontradiktorisuus ja lainkäyttötehtävän luonne: saman edellytyksen eri puolet

54. Vaikka ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kuuluu Espanjan tuomiovaltaa käyttäviin elimiin, tässä tapauksessa on epäilty menettelyn kontradiktorisuutta ja sitä, onko elimen päätös tehty tuomiovaltaa käyttäen. Vaikka nämä kaksi tekijää on perinteisesti yhdistetty toisiinsa arvioitaessa oikeusriidan olemassaoloa koskevan edellytyksen täyttymistä, ne ovat toisistaan erillisiä näkökohtia, joita on oikeuskäytännössä käsitelty yksilöllisesti.

55. Siksi yhteisöjen tuomioistuin ei pidä menettelyn kontradiktorisuutta ratkaisevana edellytyksenä sille, voiko kansallinen tuomioistuin esittää ennakkoratkaisukysymyksen.[55] Siitä lähtien, kun vahvistettiin, että kyse on nimenomaan *tuomioistuinten välisestä* yhteistyöstä, kansallisella tuomioistuimella on ollut laaja harkintavalta ennakkoratkaisupyynnön esittämisessä. Tämä toteamus on toistettu oikeuskäytännössä useaan otteeseen täsmentämällä, että ”kontradiktorista menettelyä koskeva edellytys ei ole ehdoton”.[56]

56. Asiassa De Coster antamassani ratkaisuehdotuksessa totean, että kontradiktorisuutta koskevat edellytykset ovat hämärtyneet.[57] Yhteisöjen tuomioistuin ei pääsääntöisesti ole hyväksynyt tutkittavaksi sellaisia ennakkoratkaisukysymyksiä, joihin liittyvässä kansallisessa oikeudenkäynnissä on vain yksi osapuoli. Oikeuskäytännössä asetetaan kuitenkin kolme ehtoa kontradiktorisuuden edellytyksen täyttymiselle. Ensinnäkin riittää, kun yksityinen vetoaa johonkin tiettyyn oikeuteen ja panee asian vireille tuomioistuimessa. Toiseksi vaatimuksen on oltava hyvin perusteltu sekä tosiseikkojen että oikeudellisten seikkojen osalta. Kolmanneksi kansallisen tuomioistuimen on tuomiovaltaa käyttäessään noudatettava täysimääräisesti menettelyllisiä takeita. Viittaus tähän kolmanteen tekijään perustuu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaan sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Kun nämä seikat on varmistettu arvioimalla ne taktisesti ja sekalaisessa järjestyksessä yhteisöjen tuomioistuimessa, EY 234 artiklassa tarkoitetun kontradiktorisuuden periaatteen voidaan katsoa täyttyneen.

57. Samankaltaista dynamiikkaa on havaittavissa tarkasteltaessa lainkäyttötehtävän luonnetta. Asiassa Job Centre annetussa tuomiossa[58] todettiin varovasti, että kansallisen tuomioistuimen olisi toimitettava sellaisia tehtäviä, joissa käytetään varsinaista tuomiovaltaa. Tämä oikeuskäytäntö on sittemmin vahvistettu, mutta sen todellinen sisältö selviää parhaiten tarkastelemalla sitä kunkin riita-asian prosessuaalisessa asiayhteydessä. Asiassa Job Centre annetussa tuomiossa oli kyse Tribunale civile e penale di Milanolle esitetty hakemus liikeyrityksen perustamisasiakirjan hyväksymisestä hakemuslainkäyttömenettelyssä (giurisdizione volontaria). Tuon tuomioistuimen päätös oli tarpeen yhtiöiden rekisteröimiseksi kaupparekisteriin, joten yhteisöjen tuomioistuin ei katsonut sen käyttävän tuomiovaltaa. Asiassa Salzmann annetussa tuomiossa[59] tätä edellytystä ei täyttänyt myöskään Itävallan Bezirksgericht, joka esitti ennakkoratkaisukysymyksen kiinteistörekisterin pitämisestä vastaavana tuomioistuimena. Samaan ratkaisuun päädyttiin asiassa HSB-Wohnbau annetussa tuomiossa,[60] jossa kysymyksen esitti kaupparekisteristä vastaava tuomioistuin Amtsgericht Heidelberg.

58. Oikeuskäytännössä on kuitenkin hyväksytty myös senkaltaisia ennakkoratkaisupyyntöjä kuin torinolaisen tuomioistuimen presidentiltä tullut, sellaiseen summaariseen menettelyyn liittynyt pyyntö, joka ei ollut kontradiktorinen ja joka ratkaistiin määräyksellä (decreto).[61] Myös Italian Pretoren – syyttäjän ja tutkintatuomarin tehtäviä

55 – Kontradiktorisuuden edellytyksestä joustettiin ensimmäisen kerran asiassa 43/71, Politi, 14.12.1971 annetussa tuomiossa (Kok., s. 1039). Asiassa 162/73, Birra Dreher, 21.2.1974 annetussa tuomiossa (Kok., s. 201) määritettiin sittemmin väljät kriteerit, jottei yhteisöjen tuomioistuimelle esitettävän ennakkoratkaisupyynnön edellytyksenä pidettäisi sitä, että menettelyn, jonka päätteeksi kansallinen tuomioistuin esittää ennakkoratkaisukysymyksen, on oltava luonteeltaan kontradiktorinen.

56 – Yhdistetyt asiat C-110/98–C-147/98, Gabalfrisa ym., tuomio 21.3.2000 (Kok., s. I-1577, 37 kohta) ja asia C-17/00, De Coster, tuomio 29.11.2001 (Kok., s. I-9445, 14 kohta).

57 – Em. ratkaisuehdotus, 29–38 kohta.

58 – Em. tuomio.

59 – Asia C-300/01, Salzmann, tuomio 15.5.2003 (Kok., s. I-4899).

60 – Asia, C-86/00, HSB-Wohnbau, määräys 10.7.2001 (Kok., s. I-5353).

61 – Em. asia Politi.

hoitavan tuomarin – on katsottu työskentelevän lainkäyttötehtävissä, kuten ilmenee asioissa Pretore di Cento v. X ja Pretore di Salò v. X annetuista tuomioista. [62] Yhteisöjen tuomioistuin on tietoinen myös siitä, että vaikka päätös toisinaan tuleekin nimellisesti joltakin poliittiselta elimeltä, itse pääasiassa ratkaisun tekee viime kädessä jokin tuomioistuin. Näin oli asiassa Garofalo annetussa tuomiossa, [63] jossa piti ratkaista, kuuluiko Italian Consiglio di Stato EY 234 artiklan soveltamisalaan, kun se antoi ylimääräisessä muutoksenhakumenettelyssä lausunnon päätöksestä, jonka tekee muodollisesti Italian tasavallan presidentti. Lisäksi jotkin sellaiset tuomioistuimet, jotka eivät tee oikeudellisesti velvoittavia päätöksiä, on kuitenkin neuvoa-antavan tehtävänsä takia katsottu kelvollisiksi esittämään ennakkoratkaisukysymyksiä, kuten todettiin asioissa Österreichischer Gewerkschaftsbund [64] ja Felix Swoboda [65] annetuissa tuomioissa. Yhteisöjen tuomioistuin antoi äskettäin tuomion tähän mennessä toisesta kiireellisessä menettelyssä käsittelemästään ennakkoratkaisupyynnöstä asiassa Santesteban Goicoechea, [66] jossa kysymyksen esittäjänä oli ranskalaisen Cour d'appel -tuomioistuimen chambre de l'instruction -osasto. Ranskan Conseil d'État'n oikeuskäytännön mukaan nämä elimet käyttävät hallinnollista toimivaltaa silloin, kun ne antavat lausuntoja luovuttamispyynnöstä, josta tuossakin tapauksessa oli kyse. Arvioinnissaan yhteisöjen tuomioistuin painotti kyseisten elinten päätösten oikeudellista velvoittavuutta eikä niinkään sitä, etteivät ne käytä päätöksissään varsinaista tuomiovaltaa. [67]

59. Asiassa Job Centre annetussa tuomiossa tehtiin harvinainen poikkeus, vaikka päätöstä ei ollut tehty sellaisissa olosuhteissa, että elimen olisi voitu katsoa käyttäneen tuomiovaltaa, sillä vaikka hallintoviranomaisena toimivan Tribunale di Milanon ei katsottu olevan toimivaltainen esittämään ennakkoratkaisukysymyksiä, tuomiossa todettiin, että "ainoastaan silloin, kun sellainen henkilö, joka voi kansallisen lainsäädännön mukaan tehdä hyväksymistä koskevan hakemuksen, hakee muutosta päätökseen, jolla tällainen hakemus on hylätty ja jolla rekisteröinti on evätty, muutoksenhakua käsittelevän tuomioistuimen voidaan katsoa toimivan tuomioistuimena [234] artiklassa edellytetyllä tavalla, koska tällöin kyseinen tuomioistuin käsittelee vaatimusta sellaisen päätöksen kumoamisesta, joka on hakijalle vastainen". [68] Tällä oikeuskäytännön poikkeuksella on oikeutettu päämäärä, sillä jollei ennakkoratkaisukysymysten esittämistä näennäislainkäytöllisissä menettelyissä hyväksyttäisi missään olosuhteissa, tuomioistuinten päätöksiä koskeva muutoksenhakujärjestelmä saattaisi saada epätyypillisiä piirteitä. Siinä tapauksessa kysymys ei koskaan saapuisi yhteisöjen tuomioistuimelle, olipa ennakkoratkaisun saamisen merkitys itse riita-asian ratkaisun ja yhteisön oikeusjärjestyksen yhtenäisyyden kannalta mikä tahansa.

60. Yhteisöjen tuomioistuin sovelsi tätä poikkeusta asiassa Cartesio antamassaan tuomiossa. [69] Unkarilaisen Szegedi Itélőtáblan tuomioistuimen ennakkoratkaisupyyntö koski valitusta päätöksestä, jolla hylättiin hakemus tietyn kirjauksen saamisesta kaupparekisteriin. Vaikka ensimmäisessä oikeusasteessa käyty menettely ei ollut kontradiktorinen eikä päätöstä tehty tuomiovaltaa käyttäen, yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että valitusvaihe tarjosi siihen liittyvistä proses-

62 – Asia 110/76, Pretore di Cento v. X, tuomio 5.5.1977 (Kok., s. 851) ja asia 14/86, Pretore di Salò v. X, tuomio 11.6.1987 (Kok., s. 2545, Kok. Ep. IX, s. 111, 7 kohta).

63 – Yhdistetyt asiat C-69/96–C-79/96, Garofalo ym., tuomio 16.10.1997 (Kok., s. I-5603, 19–26 kohta).

64 – Asia C-195/98, Österreichischer Gewerkschaftsbund, tuomio 30.11.2000 (Kok., s. I-10497, 24–30 kohta).

65 – Asia C-411/00, Felix Swoboda, tuomio 14.11.2002 (Kok., s. I-10567, 25–27 kohta).

66 – Asia C-296/08 PPU, Santesteban Goicoechea, tuomio 12.8.2008 (Kok., s. I-6307).

67 – Em. tuomio Santesteban Goicoechea, 36 kohta.

68 – Em. asia Job Centre, tuomion 11 kohta.

69 – Em. asia Cartesio, tuomion 58–60 kohta.

sioikeudellisista erityispiirteistä huolimatta riittävät perusteet asiassa Job Centre annetussa tuomiossa vahvistetun poikkeuksen aktivoimiseksi. On huomattava, että molemmissa oikeusasteissa käydyt menettelyt olivat vireillä eri tuomioistuimissa ja että niihin liittyi merkittäviä prosessuaalisia poikkeavuuksia, koska Cartesio-yritys oli menettelyn ainoa osapuoli. Yhteisöjen tuomioistuin kuitenkin tunnusti muutoksenhakutuomioistuimen toimivallan ennakkoratkaisukysymyksen esittämiseen, jotta riita-asiassa heränneisiin kysymyksiin voitiin vastata.

3. Esillä olevassa asiassa sovellettava oikeuskäytäntö

61. Ennakkoratkaisupyynnöstä ja pääasiaan sovellettavasta kansallisesta lainsäädännöstä ilmenee, että Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nro 5 de San Javier teki päätöksen oikaisuvaatimukseen sen saman tuomioistuimen kirjaajan määräyksestä, jolla vaatimus muiden kuin oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksiantamisesta hylättiin. Se, voidaanko tämä ennakkoratkaisukysymys ottaa tutkittavaksi, on selvitettävä kahden itsenäisen kriteerin perusteella, joista toinen on menettelyn kontradiktorisuus ja toinen se, onko ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen päätös tehty tuomiovaltaa käyttäen.

a) Kontradiktorinen periaate nyt esillä olevassa tapauksessa

62. La Roda teki oikaisuvaatimuksen kirjaajan prosessia koskevasta päätöksestä, jolla estettiin sitä vetoamasta asetukseen (EY) N:o 1348/2000 siitä huolimatta, että sen asia kuului suoraan tämän asetuksen soveltamisalaan. Oikaisuvaatimuksella joudutetaan oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiantoa, ja nimenomaan siksi, että voitaisiin turvata niiden osapuolten oikeudet, joilla on oikeus tai velvollisuus antaa toimitettavaksi tiettyjä asiakirjoja. Voidaan siis todeta, että La Rodalla oli välitön intressi oikaisuvaatimuksen tekemiseen tuomioistuimessa.

63. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin, joka tutki oikaisuvaatimuksen, antoi ratkaisun ainoastaan kysymykseen siitä, oliko määräys ”jonkin oikeussäännön vastainen” (siviiliprosessilain 224 §:n 2 momentti). Oikaisuvaatimuksesta tehtävässä päätöksessä toisin sanoen hyväksytään tai hylätään jokin oikeudellinen väittämä. Tämä tuomioistuin siis antoi ratkaisun asiassa, joka oli etukäteen määritelty La Rodan laatimassa oikaisukirjelmässä.

64. Oikaisuvaatimuksella voidaan Espanjan siviililainsäädännön mukaan hakea muutosta tuomioistuinten päätöksiin ja määräyksiin sekä poikkeuksellisesti myös tuomioistuimen kirjaajan tekemiin prosessia koskeviin päätöksiin. Siihen sovelletaan yleisiä muutoksenhakusääntöjä sekä tehokkaan oikeussuojan taustalla olevia periaatteita.[70] Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kuuluu turvata La Rodalle kaikki sille kuuluvat menettelylliset takeet, käyttipä tämä mitä tahansa Espanjan siviilituomioistuimissa sovellettavaa muutoksenhakumenettelyä.

70 – Em. teoksessa Díez-Picazo, I. ja De la Oliva Santos, A., *Derecho Procesal Civil. El proceso de declaración*.

65. Näin ollen on katsottava, että pääasian oikeudenkäynti täyttää kontradiktorisuuden edellytykset, joten se mahdollistaa ennakkoratkaisukysymyksen esittämisen.

b) Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen lainkäyttötehtävän luonne nyt esillä olevassa asiassa

66. Tuomioistuimen kirjaaja ei toiminut tuomiovallan käyttäjänä, kun hän antoi pääasiassa riitautetun määräyksen. Avustavien tehtävien hoitaminen varsinaisen tuomioistuimen puolesta ei tee hänestä tuomiovallan käyttäjää. Tällaisiin määräyksiin saadaan ymmärrettävästi hakea oikaisua ylemmässä tuomioistuimessa siviiliprosessilain 224 §:n mukaisesti. Olisi asiassa Job Centre vahvistetun oikeuskäytännön vastaista esittää ennakkoratkaisupyyntö riidasta, jolla ei ole muuta kohdetta kuin asetuksessa (EY) N:o 1348/2000 säädetty asiakirjojen tiedoksianto, sillä tässä asetuksessa säädettyjen toimenpiteiden tarkoituksena on varmistaa siviilioikeudellisten menettelyjen sujuvuus, mutta ei mitään menettelyä sinänsä.

67. Tässä tapauksessa voidaan kuitenkin soveltaa sitä asiassa Job Centre annetussa tuomiossa vahvistettua poikkeusta, jonka mukaan ennakkoratkaisukysymys voidaan ottaa tutkittavaksi, vaikka asiaa ei alun perin olisikaan käsitelty tuomiovaltaa käyttäen, jos ennakkoratkaisupyyntö liittyy asiassa mahdollisesti tehtyyn valitukseen. Kuten juuri selitin, tätä San Javierissa vireille pantua asiaa ei voida lukea tuomiovallan käytön piiriin asian ensimmäisessä oikeusasteessa ratkaisseen viranomaisen eikä myöskään itse riidan sisällön perusteella. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen voidaan kuitenkin siinä vaiheessa, kun se esitti ennakkoratkaisupyynnön kyseisestä oikaisuvaatimuksesta, katsoa toimineen ”tuomioistuimena, koska tällöin kyseinen tuomioistuin käsitteli vaatimusta sellaisen päätöksen kumoamisesta, joka on hakijalle vastainen”. [71]

68. Kuten edellä esitin, oikaisuvaatimus on Espanjan siviililainsäädännössä ei-devolutiivisten muutoksenhakukeinojen ryhmään kuuluva muutoksenhakujärjestelmä, sillä oikaisuvaatimuksen ratkaisee sama elin, joka on tehnyt riitautetun päätöksen. Järjestelmästä on annettu omat erityissäännöksensä, mutta siihen sovelletaan myös siviiliprosessilain yleisiä säännöksiä. Tätä päätelmää vahvistaa se, että – kuten esitän tämän ratkaisuehdotuksen 62–64 kohdassa – oikaisuvaatimuksen edellytyksenä on välitön intressi, tarkasti määritetty kohde ja menettelyllisten takeiden täysimääräinen noudattaminen.

69. Näin ollen on näytetty toteen, että kyseisen tuomioistuimen käyttämä toimivalta on ollut luonteeltaan sellaista tuomiovaltaa, joka mahdollistaa ennakkoratkaisukysymyksen esittämisen.

71 – Em. asia Job Centre, tuomion 11 kohta.

4. Seurausväittämä

70. Kun nyt on osoitettu, että pääasian oikeudenkäynti on ollut luonteeltaan kontradiktorinen ja että kyseinen elin on käyttänyt päätöksessään tuomiovaltaa, ehdotan edellä esitetyn perusteella, että yhteisöjen tuomioistuin hylkää komission toisen tutkimatta jättämistä koskevan perusteen.

VI Ennakkoratkaisukysymys

71. Asetuksen (EY) N:o 1348/2000 tarkoituksena on parantaa sisämarkkinoiden toimintaa tietoisena siitä, että oikeudellisten ja muiden asiakirjojen tiedoksiannon tehostaminen ja nopeuttaminen vahvistaa osaltaan perustamissopimusten tavoitteita. Se ei ollut mikään uusi aloite, sillä Haagin konferenssissa hyväksyttiin jo 1960-luvulla samaa aihetta koskeva vuoden 1965 yleissopimus, jonka suurin osa unionin jäsenvaltioista on sittemmin ratifioinut. [72] Amsterdamin sopimuksen takia entisen EU K.3 artiklan perusteella laadittu yleissopimus, joka niin ikään koski asiakirjojen tiedoksiantoa, [73] ei koskaan tullut voimaan, mutta sen sisältö saatettiin osaksi yhteisön oikeutta asetuksella, jota yhteisöjen tuomioistuinta nyt pyydetään tulkitsemaan.

72. Kuten jo nimikin kertoo, asetuksella (EY) N:o 1348/2000 säännellään oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiantoa jäsenvaltioissa, tosin ainoastaan siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa. Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nro 5 de San Javier haluaa tietää ”muiden asiakirjojen” käsitteen täsmällisen määritelmän, sillä se ei ole varma, kuuluuko notaarin laatima ilmoitus- ja vaatimusasiakirja, jolla annetaan tiedoksi 16 kauppasopimuksen purkuilmoituksen sisältävää kirjettä, tämän määritelmän piiriin.

73. Tässä ennakkoratkaisumenettelyssä esitetyt kirjalliset huomautukset edustavat kahta eri näkökantaa, jotka paikoitellen sekoittuvat toisiinsa. Kaksi valtiota väittää, että muita kuin oikeudenkäyntiasiakirjoja voidaan asetuksen (EY) N:o 1348/2000 mukaan antaa tiedoksi vain, jos on pantu vireille oikeudenkäynti. Koska San Javierin tuomioistuimelta tulleen ennakkoratkaisupyynnön kohteena olevassa asiassa ei vielä ole aloitettu tavanomaista valitusmenettelyä, huomautuksissa ehdotettiin, että yhteisöjen tuomioistuin rajaisi näiden asiakirjojen tiedoksiantovelvollisuuden *prosessin sisäisiin* yhteyksiin, jolloin espanjalaisen tuomioistuimen ongelma ratkeaisi. Suurin osa huomautuksia esittäneistä valtioista sekä komissio ja pääasian kantaja puolestaan väittävät, että asetuksessa (EY) N:o 1348/2000 sallitaan muiden kuin oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksianto myös silloin, kun ei ole pantu vireille oikeudenkäyntiä, ja vetoavat itse asetuksen 16 artiklaan, jossa säädetään tästä asiakirjalajista.

74. Kansallinen tuomioistuin on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle kaksi kysymystä, ja sama kahtalaisuus ilmenee asian käsittelyyn osallistuneiden esittämissä huomautuksissa.

72 – Oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta ulkomailla siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa 15.11.1965 tehty yleissopimus. Kansainvälistä yksityisoikeutta käsittelevän Haagin konferenssin tietokannoista ilmenee, että EU:n jäsenvaltioista vain Itävalta ja Malta eivät tähän mennessä ole ratifioineet yleissopimusta.

73 – Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella 26.5.1997 tehty yleissopimus oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta Euroopan unionin jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa (EYVL C 261, s. 2).

Vaikka kysymykset muodostavatkin kaksi eri kokonaisuutta, niiden välillä on selvä jatkumo. Sen vuoksi ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin menettelisi samoin tutkimalla ensin, sallitaanko asetuksessa (EY) N:o 1348/2000 muiden kuin oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksiantaminen silloinkin, kun vireillä ei ole oikeudenkäyntiä, ja antamalla sen jälkeen virallisen määritelmän ”muista kuin oikeudenkäyntiasiakirjoista”, joita, toisin kuin oikeudenkäyntiasiakirjoja, ei määritellä kyseisessä asetuksessa.

A *Muiden kuin oikeudenkäyntiasiakirjojen prosessioikeudellinen yhteys ja vaatimus oikeusriidan olemassaolosta*

75. Espanja ja Slovakia korostavat painokkaasti, että muihin kuin oikeudenkäyntiasiakirjoihin on, vaikka ne liittyisivätkin lainkäytön ulkopuolisiin yhteyksiin, sovellettava asetusta (EY) N:o 1348/2000 silloin, kun niiden tiedoksianto on oikeudenkäynnin kulun kannalta välttämätöntä. Näiden valtioiden mukaan tämä on pääteltävissä tuomioistuimille jäsenvaltioiden lainkäyttöperinteessä tavanomaisesti kuuluvista tehtävistä sekä asetuksen (EY) N:o 1348/2000 johdanto-osan perustelukappaleiden kirjaimellisesta tulkinnasta.

76. Asetuksen kuudennen perustelukappaleen mukaan ”yksityisoikeudellisia asioita koskevien tuomioistuinmenettelyjen tehokkuus ja nopeus” edellyttävät, että oikeudenkäynti- ja muita asiakirjoja voidaan lähettää ”suoraan ja nopeita keinoja hyväksikäyttäen”. Tästä lausumasta päätellen asetuksen tarkoituksena on parantaa menettelyjä ottamalla käyttöön rajatylittävä tiedoksiantojärjestelmä. Näin ollen asetuksen (EY) N:o 1348/2000 soveltamisala olisi rajattava niin, että sillä velvoitetaan muiden kuin oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksiantoon ainoastaan kansallisessa tuomioistuimessa vireille pannun oikeudenkäynnin yhteydessä.

77. Komission väitettä, jonka mukaan muusta kuin oikeudenkäyntiasiakirjasta tulee oikeudenkäyntiasiakirja, kun se sisällytetään oikeudenkäynnin asiakirja-aineistoon, ei voida hyväksyä.[74] Oikeudenkäynnin kuluessa koetaan toisinaan tarvetta vedota asetukseen (EY) N:o 1348/2000 esimerkiksi notaarin todistusten tai yhtiösopimusten tiedoksiantamiseksi, mutta ne eivät tällaisessa tilanteessa suinkaan muutu oikeudenkäyntiasiakirjoiksi pelkästään sillä perusteella, että ne tulevat liitetyiksi aineistoon, jonka perusteella tuomioistuimen on annettava ratkaisunsa. Komission huomautus, jonka mukaan asetuksen (EY) N:o 1348/2000 soveltamisalan näin merkittävästä rajoituksesta olisi mainittu nimenomaisesti asetuksen tekstissä, on jo hieman vakuuttavampi. Sen johdanto-osan perustelukappaleen lavea tulkinta ei kenties ole kaikkein paras keino tukea Espanjan ja Slovakian näkemystä varsinkaan, kun vastakkaiselle näkemykselle on olemassa muita, paljon vakuuttavampia perusteita.

78. Asetuksen (EY) N:o 1348/2000 oikeudellisena perustana on EY 65 artikla. Niiden johdetun oikeuden säädösten, joita sen soveltamisalalla voidaan antaa, on oltava ”toimenpiteitä, jotka koskevat oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa, joiden vaikutukset ulottuvat rajojen yli” ja joita toteutetaan siinä määrin kuin ne ovat

74 – Komission huomautukset, 45 kohta.

tarpeen ”sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi”. Kyseisessä perustamissopimuksen artiklassa ei esitetä oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannon yhteydessä mitään sellaisia viitteitä, jotka tukisivat näkemystä siitä, että asiassa on oltava vireillä oikeudenkäynti. Asetuksella (EY) N:o 1348/2000 pyritään päinvastoin helpottamaan niin oikeudellisten kuin muidenkin asiakirjojen tiedoksiannon joustavuutta, nopeutta, tehokkuutta ja sujuvaa kiertoa vaatimatta missään vaiheessa, että niiden on kuuluttava oikeudenkäynti-asiakirjoihin. Asetuksen johdanto-osan kuudes perustelukappale on saatettu laatia muistutukseksi siitä, että asiakirjojen nopealla tiedoksiannolla oikeudenkäyntien aikana on erityisen tärkeä merkitys, eikä siinä tarkoituksessa, että haluttaisiin sulkea pois muut vaihtoehdot. [75]

79. Asetuksen (EY) N:o 1348/2000 soveltamisalan laajaa tulkintaa puoltaa myös komission hyväksymä asiakirjaluettelo, jossa ei pyritä tyhjentävyyteen vaan kuvataan hyvinkin vivahteikkaasti kussakin jäsenvaltiossa käytössä olevien asiakirjojen moninaisuutta. Belgiassa, Saksassa ja Unkarissa muiksi kuin oikeudenkäyntiasiakirjoiksi luokitellaan esimerkiksi notaarien laatimat asiakirjat. Portugali antaa tyhjentävän luettelon yksityisoikeudellisista asiakirjoista, jotka voivat koskea saatavan siirtoa, yrityksen johtajan irtisanomista tai yrityskeskittymätoimenpidettä. Yhdistyneessä kuningaskunnassa muina kuin oikeudenkäyntiasiakirjoina pidetään ”virallisia asiakirjoja, jotka on annettava tiedoksi sellaisessa siviili- tai kauppaoikeudellisessa asiassa, joka ei liity oikeudenkäyntiin”. Kaikkein huomionarvoisin tapaus on kuitenkin Italialta, jossa muilla kuin oikeudenkäyntiasiakirjoilla tarkoitetaan asiakirjoja, ”joiden tarkoituksena on suojata ja edistää jotakin siviili- tai kauppaoikeudellista vaatimusta tai puolustaa vastaavia oikeuksia *siviilioikeudenkäynnin ulkopuolella*”. [76]

80. Edellä esitetystä on pääteltävä, ettei ”muilla kuin oikeudenkäyntiasiakirjoilla” tarkoiteta asetuksessa (EY) N:o 1348/2000 pelkästään oikeudenkäyntiin liittyvää asiakirja-aineistoa, vaan määritelmään sisältyvät myös sellaiset asiakirjat, jotka on annettava tiedoksi, vaikkei olisikaan pantu vireille oikeudenkäyntiä. On totta, että liian pinnallinen määrittely johtaisi virhetulkintoihin, jotka voisivat kuormittaa kansallisten tuomioistuinten hallintoa. Tämä huoli ei kuitenkaan yksinään oikeuta rajoittamaan asetuksen (EY) N:o 1348/2000 soveltamisalaa. Se on silti otettava huomioon rajattaessa ”muiden kuin oikeudenkäyntiasiakirjojen” määritelmää, jota tarkastelen seuraavaksi.

B *Asetuksessa (EY) N:o 1348/2000 tarkoitettujen ”muiden kuin oikeudenkäyntiasiakirjojen” määritelmä*

81. Kaikkien tähän ennakkoratkaisumenettelyyn osallistuneiden jäsenvaltioiden mukaan asetuksen (EY) N:o 1348/2000 16 artiklassa tarkoitettujen ”muiden kuin oikeudenkäyn-

75 – Asetuksen (EY) N:o 1348/2000 merkityksestä EY 65 artiklan toimenpiteillä tavoiteltujen päämäärien suojaamisesta, ks. Marchal Escalona, N., *El nuevo régimen de la notificación en el espacio judicial europeo,* toim. Comares, Granada, 2002, s. 7–9.

76 – Kursivointi tässä.

tiasiakirjojen" sisällön määrittely on kunkin kansallisen lainsäätäjän asia. Muutamat valtiot, kuten Latvia ja Saksa, puoltavat tämän kysymyksen palauttamista täysin sisäisten lainsäädäntöelinten päätettäväksi, kun taas toiset, kuten Tšekki, Unkari, Puola, Espanja, Kreikka ja Italia, kannattavat lainsäädäntöjen monijakoisempaa lähentämistä niin, että tälle yhteisön käsitteelle määriteltäisiin sisällöllisesti joitakin yhteisiä piirteitä, mutta kuitenkin niin, että jokaiselle valtiolle jää tietty harkintavalta.

82. Tämän arkaluonteisen tilanteen ratkaisemiseksi [77] katson parhaaksi tukeutua yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, tarkemmin sanottuna alkuasteella olevaan asetusta (EY) N:o 1348/2000 koskevaan oikeuskäytäntöön, josta saadaan joitakin hyödyllisiä suuntaviivoja. Asiassa Leffler annetussa tuomiossa [78] yhteisöjen tuomioistuin ratkaisi ensimmäisen tämän asetuksen tulkintaa koskevan ennakkoratkaisupyynnön, jossa tuomioistuinta pyydettiin määrittämään, mitä käytännön seurauksia on siitä, että vastaanottaja kieltäytyy asetuksen (EY) N:o 1348/2000 mukaisesti tiedoksiannetun asiakirjan vastaanottamisesta. Yhteisöjen tuomioistuin torjui yksiselitteisesti väitteen siitä, että on kunkin jäsenvaltion asia määritellä kieltäytymisen seuraukset sisäisessä oikeusjärjestyksessään, koska se voisi johtaa asetuksen hajanaiseen tulkintaan. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että EY IV osastoon sisältyvät toimenpiteet saivat Amsterdamin sopimuksessa "uuden ulottuvuuden" [79] ja katsoi, että niiden siirtäminen EY:n perustamissopimukseen on "osoituksena jäsenvaltioiden tahdosta saattaa tällaiset toimenpiteet osaksi yhteisön oikeusjärjestystä *ja vahvistaa näin periaate niiden itsenäisestä tulkinnasta*". [80] Lisäksi tuomiossa todettiin, että se, että on valittu asetuksen eikä komission alun perin ehdottama direktiivin muoto, "osoittaa, miten tärkeänä yhteisön lainsäätäjä pitää sitä, että kyseisen asetuksen säännökset ovat välittömästi sovellettavia, ja sitä, että niitä *sovelletaan yhdenmukaisesti*". [81] Samaan lopputulokseen päädytään asiassa Weiss und Partner annetussa tuomiossa, [82] jossa niin ikään olivat kyseessä asiakirjan tiedoksiannosta kieltäytymisen seuraukset, sillä siinä korostetaan toistamiseen, että asetusta (EY) N:o 1348/2000 on sovellettava yhdenmukaisesti. [83]

83. Tätä taustaa vasten tarkasteltuna en usko, että asetuksen (EY) N:o 1348/2000 16 artiklassa viitataan yksiselitteisesti kansalliseen oikeuteen "muita kuin oikeudenkäyntiasiakirjoja" koskevan yhteisön käsitteen merkityksen täsmentämiseksi. Näin olennaisen viittauksen pitäisi käydä selvästi ilmi itse normista, mutta kyseiset säännökset sen paremmin kuin niiden syntyvaiheiden tarkastelukaan eivät anna ymmärtää, että lainsäätäjällä olisi ollut tällainen tarkoitus. Siitä, miten laajaan yhden-

77 – Aihe todellakin on arka, mutta yllättävää kyllä jotkut ovat pitäneet sitä epäolennaisena. Sharma, D.H., *Zustellungen im Europäischen Binnenmarkt,* toim. Dunker & Humblot, Berliini, 2003, s. 84, erehtyy väittäessään, että nyt esillä olevan kaltaisen ongelman ei pitäisi aiheuttaa epäilyjä asetuksen (EY) N:o 1348/2000 tehokkuudesta. Se, että oikeudenkäyntiin on tässä tapauksessa osallistunut yhdeksän jäsenvaltiota, joilla on hyvin eriävät näkemykset asiasta, kertoo kuitenkin varsin voimakkaasta reaktiosta tähän kysymykseen.

78 – Asia C-443/03, Leffler, tuomio 8.11.2005 (Kok., s. I-9611).

79 – Tuomio em. asiassa Leffler, 45 kohta.

80 – Tuomion 45 kohta, kursivointi tässä.

81 – Tuomion 46 kohta, kursivointi tässä.

82 – Asia C-14/07, Weiss und Partner, tuomio 8.5.2008 (Kok., s. I-3367).

83 – Julkisasiamies Stix-Hacklin em. asiassa Leffler 28.6.2005 antaman ratkaisuehdotuksen 63 kohdassa korostetaan, että asetuksella pyritään siitä johtuvien oikeuksien oikeudellisten seurausten mahdollisimman pitkälle menevään yhdenmukaistamiseen. Sen vuoksi "turvautuminen kansalliseen oikeuteen mahdollisten 'sääntelyaukkojen' täyttämiseksi ei tätä taustaa vasten vaikuta johdonmukaiselta".

mukaisuuteen asetuksella pyritään, voidaan kyllä keskustella, mutta jäsenvaltiot eivät voi mielivaltaisesti ohjailla asetuksen (EY) N:o 1346/2000 16 artiklan tulkintaa itselleen edulliseksi.

84. Kyseisen artiklan sanamuoto on varsin moniselitteinen. Siinä ainoastaan todetaan, että muut kuin oikeudenkäyntiin liittyvät oikeudelliset asiakirjat voidaan lähettää tiedoksiantamista varten toiseen jäsenvaltioon kyseisen asetuksen säännösten mukaisesti. Sen niukkasanaisuus on ristiriidassa sitä edeltävien 14:n muun artiklan kanssa, joissa käsitellään yksityiskohtaisesti oikeudellisten asiakirjojen tiedoksiantoa.

85. Tässä kohden olen samaa mieltä kuin Tšekki, joka käyttäisi kyseisen käsitteen määrittelyssä lähtökohtana ”lähettävän jäsenvaltion lainsäädäntöä tulkittuna asetuksen tarkoituksen ja niiden yleisten periaatteiden valossa, jotka ilmenevät kansallisten oikeusjärjestysten muodostamasta kokonaisuudesta”. [84] Tämä on juuri oikea lähestymistapa nyt esillä olevassa asiassa, sillä otettaessa tämänkaltaiset asiakirjat asetuksen (EY) N:o 1348/2000 soveltamisalaan on nimenomaan haluttu hyödyntää jokaisen jäsenvaltion kokemusta. Komission hyväksymä asiakirjaluettelo heijastaa tätä kansallista moninaisuutta ja luo rajat paitsi siinä luetelluille myös niille asiakirjoille, joita siinä ei mainita, mutta jotka systemaattisesti tarkasteltuna voidaan katsoa asetuksen (EY) N:o 1348/2000 soveltamisalaan kuuluviksi. Kyseisessä 16 artiklassa tunnustetaan, että käsite ”muut kuin oikeudenkäyntiasiakirjat” on ulottuvuudeltaan yhteisön käsite, mutta jäsenvaltioiden olennaiseksi tehtäväksi jää toimia mallina niin, että tähän yhteisön käsitteeseen sisällytettäisiin sellaisia asiakirjoja, jotka jäsenvaltioiden perinteen mukaan voidaan luokitella muiksi kuin oikeudenkäyntiasiakirjoiksi. [85]

86. Tällä perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin antaa asetuksessa (EY) N:o 1348/2000 tarkoitetuille ”muille kuin oikeudenkäyntiasiakirjoille” määritelmän, jossa on huomioitu kansallisten oikeusjärjestysten moninaisuus ja joka on yhdenmukainen asetuksen tavoitteiden kanssa.

87. Ensimmäinen viite, joka tukee tämäntyyppistä asiakirjojen määritelmää, löytyy asetusta (EY) N:o 1348/2000 edeltävästä lainsäädännöstä. Merkittävin ennakkotapaus on edellä mainittu vuonna 1965 tehty Haagin yleissopimus, jonka suurin osa Euroopan unionin jäsenvaltioista on ratifioinut ja johon yhteisöjen tuomioistuin vetosi asiassa Weiss und Partner antamassaan tuomiossa. [86] Toisin kuin nyt riitautetussa asetuksessa, yleissopimuksessa ”muiden kuin oikeudenkäyntiasiakirjojen” käsite esiintyy 17 artiklas-

84 – Tšekin hallituksen huomautukset, 8 kohta.

85 – Scarano, L. A., ”Il Regolamento CE n. 1348/2000 sulle notifiche internazionali intracomunitarie”, teoksessa Ambrosi, I. ja Scarano, L. A., *Diritto Civile Comunitario e Cooperazione Giudiziaria Civile*, toim. Giuffrè, Milano, 2005, s. 105 ja 106.

86 – Edellä kohdassa 82 mainittu tuomio, 52 kohta.

sa, jossa siihen sisällytetään ”toisen sopimusvaltion viranomaisilta ja virkamiehiltä peräisin olevat muut asiakirjat”. Yleissopimuksen mukaan vain virallisilla asiakirjoilla on tämä luonne. [87]

88. Toinen huomionarvoinen edeltäjä on Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta vuonna 1997 tehty yleissopimus, joka ei koskaan tullut voimaan. Kuten jo toin esille, asetuksella (EY) N:o 1348/2000 saatettiin yhteisössä voimaan tämän torsoksi jääneen yleissopimuksen määräykset, nykyinen 16 artikla mukaan luettuna. Sopimusluonnokseen sisältyi kuitenkin erittäin mielenkiintoinen selittävä muistio, jota myös yhteisöjen tuomioistuin lainaa asiassa Weiss und Partner antamassaan tuomiossa. [88] Muistioon sisältyvässä yleissopimuksen 1 artiklaa koskevassa kommentissa myönnetään, että ”muista kuin oikeudenkäyntiasiakirjoista” on vaikea antaa täsmällistä määritelmää. Siinä kuitenkin lisätään, että ”niiden voidaan ajatella tarkoittavan virkamiehen laatimia asiakirjoja, kuten notaarin laatimia asiakirjoja tai haasteasiakirjoja tai jäsenvaltion viranomaisen laatimia asiakirjoja taikka asiakirjoja, jotka ovat luonteeltaan ja merkitykseltään sellaisia, että ne on lähetettävä ja annettava vastaanottajalleen tiedoksi virallista menettelyä noudattaen”. Tämä käsite on laajempi kuin Haagin yleissopimuksessa, sillä se ei rajoitu pelkästään julkisten viranomaisten hyväksymiin muihin kuin oikeudenkäyntiasiakirjoihin vaan sisältää myös muita, täysin yksityisiä asiakirjoja, joiden tosin on oltava erityisen olennaisia lainkäyttötoiminnan kannalta.

89. Varsin valaiseva on myös komission laatima luettelo, sillä se sisältää hyvin erilaisia asiakirjoja, joilla on vain vähän yhteisiä piirteitä. Tämän heterogeenisuuden perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin tutkii asetuksen (EY) N:o 1348/2000 artiklassa tarkoitettujen ”muiden kuin oikeudenkäyntiasiakirjojen” määritelmää käyttäen perusteena kolmea keskeistä tuntomerkkiä, jotka ilmenevät luettelossa esitetyistä esimerkeistä.

90. Ensinnäkin tähän ryhmään kuuluvat asiakirjat, jotka on myöntänyt jokin viranomainen tai jotka on myönnetty virallisella toimella; tarkemmin sanottuna jokin lähettävän jäsenvaltion oikeuslaitoksen ulkopuolinen ”viranomainen” on myöntänyt ne viran puolesta. ”Myöntämisellä” tarkoitetaan, että asiakirja on saatu kyseiseltä viranomaiselta tai sen

87 – Vuoden 1965 yleissopimusta koskevassa käytännön oppaassa, jonka on laatinut Kansainvälistä yksityisoikeutta käsittelevän Haagin konferenssin pysyvä toimisto, luetellaan yleissopimuksen 17 artiklassa tarkoitetuista ”muista asiakirjoista” seuraavat esimerkit: ”extrajudicial documents include – – demands for payment, notices to quit in connection with leaseholds or contracts of employment, protests with respect to bills of exchange and promissory notes, provided that they are issued by an authority of huissier. Objections to marriage, consents for adoption, and acceptances of paternity are also in this class insofar as they imply compliance with certain formalities”. *Practical Handbook on the Operation of The Hague Service Convention*, Permanent Bureau – Hague Conference, toim. Wilson & Lafleur Ltée, Montreal, 2006, s. 30. Luettelon viimeisessä kohdassa on nähtävästi jossakin määrin lievennetty asiakirjan julkista luonnetta, mutta säilytetty kuitenkin tietynasteinen virallisuuden vaatimus.

88 – Edellä kohdassa 82 mainittu tuomio, 53 ja 54 kohta. On pantava merkille, että asetusta (EY) N:o 1348/2000 koskeneessa ensimmäisessä tuomiossa, jonka yhteisöjen tuomioistuin antoi asiassa Leffler, yhteisöjen tuomioistuin kiistää jyrkästi, että tätä selittävää muistiota voitaisiin käyttää asetuksen tulkinnassa. Se katsoo tuomion 43 kohdassa, että ”tätä tulkintaa vastaan ei voida menestyksellisesti väittää, että asiakirjan vastaanottamisesta kieltäytymisen seuraukset olisi ratkaistava kansallisen oikeuden mukaan. Tältä osin ei voida pätevästi vedota yleissopimusta selittävän muistion sisältämiin kommentteihin – –”. Näin toteamalla se halusi estää hajaannuksen asetuksen tulkinnassa kansallisella tasolla.

sisältö on varmennettu virallisella todistuksella. [89] ”Virallisella toimella” myöntäminen merkitsee myös sitä, että on olemassa vielä sellaisiakin ”muita kuin oikeudenkäyntiasiakirjoja”, joiden virallisuus ei perustu virkamiehen tai kollegiaalisen viranomaisen toimivaltaan, vaan johonkin säädökseen. Tiettyjen asiakirjojen vaikutuksilla, jotka johtuvat suoraan lainsäädännöstä, voi olla kansallisessa oikeusjärjestyksessä niin suuri painoarvo, että niiden tiedoksianto asetuksen (EY) N:o 1348/2000 nojalla on perusteltua. Niihin viitataan vuoden 1997 yleissopimuksen selittävässä muistiossa ”asiakirjoina, jotka ovat luonteeltaan ja merkitykseltään sellaisia, että ne on lähetettävä ja annettava vastaanottajalleen tiedoksi virallista menettelyä noudattaen”.

91. Toiseksi tällaisiin asiakirjoihin liittyy erityisiä ja muista erottuvia oikeusvaikutuksia, jotka johtuvat siitä, että niitä edeltää jokin muodollisuus. Siksi aivan kaikki ”muiksi kuin oikeudenkäyntiasiakirjoiksi” luokiteltavat asiakirjat eivät pelkästään sen perusteella, että ne ovat viranomaisen myöntämiä, saa eri ulottuvuutta kuin niillä olisi silloin, jos niitä ei olisi myöntänyt jokin viranomainen. Sisäisessä oikeusjärjestyksessä yksityiset voidaan velvoittaa hakemaan viranomaiselta varmennus tietyille asiakirjoille, mikä tuo oikeudellisiin suhteisiin tiettyä vakautta ja varmuutta. Jos asiakirjan vaikutus ei riipu siitä, onko se viranomaisen myöntämä, kyseessä ei ole asetuksessa (EY) N:o 1348/2000 tarkoitettu ”muu kuin oikeudenkäyntiasiakirja”. Tässä tapauksessa se, annetaanko kauppasopimuksen purkaminen tiedoksi yksityisellä kirjeellä vai virallisella toimella, jossa se muodollistetaan notaarin laatimalla vaatimus- ja ilmoitusasiakirjalla, voi vaikuttaa olennaisesti siihen, kuinka kyseinen asiakirja luokitellaan. [90]

92. Kolmanneksi ja jotta edistettäisiin johdonmukaisesti asetuksen perimmäistä tarkoitusta eli tehokkaan ja nopean oikeudellisen yhteistyön varmistamista yhteisön alueella, kyseessä olevaan muuhun kuin oikeudenkäyntiasiakirjaan täytyy vedota jonkin tietyn väitteen tukemiseksi mahdollisessa oikeudenkäynnissä. Asiakirjojen tiedoksiannon ja asetuksessa (EY) N:o 1348/2000 säädettyjen mekanismien käynnistymisen välillä on oltava ainakin jonkinlainen yhteys. Jos näin ei ole, kansalliset tuomioistuimet joutuisivat toimimaan viestinviejinä sellaisille asianosaisille, joilla ei edes ole vireillä oikeudenkäyntiä. Sen vuoksi yhteisöjen tuomioistuimen on oltava tarkkana, kun se rajaa ”muiden kuin oikeudenkäyntiasiakirjojen” määritelmää tämän kolmannen kriteerin perusteella.

93. Näin ollen katson, että muiksi kuin oikeudenkäyntiasiakirjoiksi on luokiteltava asiakirjat, jotka on myöntänyt jokin viranomainen tai jotka on myönnetty virallisella toimella, joilla tämän myöntämisen seurauksena on erityisiä ja muista erottuvia oikeusvaikutuksia ja joihin on tarkoitus vedota mahdollisessa oikeudenkäynnissä jonkin tietyn väitteen tukemiseksi. Kansallisen tuomioistuimen asia on selvittää näiden kolmen kriteerin perusteella, voidaanko sellainen notaarin vaatimus- ja ilmoitusasiakirja, jolla annetaan tiedoksi kiinteistön kauppasopimuksen purkuilmoitus, luokitella ”muuksi kuin oikeudenkäyntiasiakirjaksi”.

89 – Em. teoksessa Sharma, D.H., *Zustellungen im Europäischen Binnenmarkt,* s. 84.

90 – Em. teoksessa Sharma, D.H., *Zustellungen...,* s. 84 mainitsee esimerkkinä ”muusta kuin oikeudenkäyntiasiakirjasta yksityisen sopimuksen irtisanomisilmoituksen.

VII Ratkaisuehdotus

94. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nro 5 de San Javierin kysymykseen seuraavasti:

1) Asetuksessa (EY) N:o 1348/2000 tarkoitettuja ”muita kuin oikeudenkäyntiasiakirjoja” eivät ole yksinomaan oikeudenkäynnin asiakirja-aineistoon liitetyt asiakirjat, vaan niitä ovat myös sellaiset asiakirjat, jotka on annettava tiedoksi siitä riippumatta, onko oikeudenkäynti vireillä.

2) Asetuksen (EY) N:o 1348/2000 mukaisia ”muita kuin oikeudenkäyntiasiakirjoja” ovat asiakirjat, jotka on myöntänyt jokin viranomainen tai jotka on myönnetty virallisella toimella, joilla tämän myöntämisen seurauksena on erityisiä ja muista erottuvia oikeusvaikutuksia ja joihin on tarkoitus vedota mahdollisessa oikeudenkäynnissä jonkin tietyn väitteen tukemiseksi.

3) Kansallisen tuomioistuimen asia on selvittää näiden kolmen kriteerin perusteella, voidaanko sellainen notaarin vaatimus- ja ilmoitusasiakirja, jolla annetaan tiedoksi kiinteistön kauppasopimuksen purkuilmoitus, luokitella ”muuksi kuin oikeudenkäyntiasiakirjaksi”.